

seguor quisquā ad bonū reddat. q̄ndo id q̄d
agit bonū esse dubitat. p̄nuor fit ad malū.
q̄ndo malū esse. nescit malū esse. Quarta ē
fraudulenta. ut q̄ndo dyabolus in angelū
lucis se transfigur. sub specie uirtutis. indu
cens uicū. Hoc fit. q̄ndo suadendo honesta
tem. inducit superbiam. ul' suadendo discre
tum obsequiū. inducit carnis q̄modū. uel
suadendo iustū iudiciū. inducit cōdelitacō.
ul' suadendo misericordiam. inducit remissio
nem. ⁊ negligentia. ⁊ suadendo largitatē.
inducit p̄digalitatē. ⁊ sic de alijs. In ta
lib' aut' p̄culosū est p̄culum nō uidē. Pri
mam psalmista appellat timorē nocturnum
In nocte enī adūctas designatur. Scdam
appellat sagittam uolantē in die. q̄a p̄ die
p̄spitas designatur. Etiam appellat negoti
um pambulans in teneb'is. ⁊ h' p̄p̄ dubium
p̄plexitatis. Quarta uocat demoniū meri
dianū. Vnde dicit. n̄ timebis a timore noc
tūo. A sagitta uolante in die. De hys q̄
tuor generib' temptationū idē ait. Su
p̄ asp̄ndem q̄ ad p̄mū. et basiliscū ambu
labis. quo ad scdm. ⁊ conculcabis leonē.
q̄ ad scdm. ⁊ draconē quo ad q̄rtum. Pp
ter p̄dictas temptationes ⁊ deceptiones
dyaboli. nō sunt etiā licita faciendā. ⁊ h'
in q̄inq; casibus. Prim' si dyabol' ipse
suadet bonū aliquod. faciendū nō est.
ne uideam' suis consilijs consentire. Vn
de x̄p̄e ipso suadente noluit panē de lapi
dib' facē. quod tam op' bonū fuisse. Sed
si aliqd op' bonū p̄ponat' cōt' legem dī.
n̄ est faciendū. vnde machabē noluerit
comedē carnes svillas. q̄s tempe necessi
tatis comedē licuisse. Tercius. q̄ndo bonū
fit cū scandalo alior. Ad corinthios. Si
esca scandalizat fratrē meū. nō mandu
cabo carnes meā. Quart' q̄ndo bonū

fit p̄p̄ ostentationē. Job. Si ostendat' sū manū
maxia. Vntus. cū impedit' obedientia signi
oris. quia licet p̄p̄ mandati prelati malū
niquam debeat fieri. potest tam bonum
p̄p̄ obedientiā imitari. Remedia contra
temptationes carnis. s̄ memoria dñice
passionis. mortificatio carnis. utile exerci
um. declinatio occasionū. conculcatio p̄
cipij temptationi. **Explicit lib' Sedo.**

De opib; Conditoris. Incipit Annotacōes
de corruptela p̄ccati. ⁊ de caploz t̄y libi.

De malo in genē. de triplici malo. De malo
culpe. ⁊ de p̄ccō distinctione. Quid sit p̄ccō scdm
rem. De nominib' p̄ccator. De p̄ccati origine.
De diuisione p̄ccōz. De effectū p̄ccati. De p̄cca
to originali scdm rem. De originali p̄ccō scdm
nomie. De primis morib'. De delectatione car
nali morosa. ⁊ consensu in p̄ccō. De p̄ccō uenia
li. De effectū p̄ccō uenialis. De septem vicijs ca
pitalib' in genē. De superbia. De inuidia. De ira.
De accidia. De auaricia. De gula. De luxuria.
Quando septem uicia sint mortalia ul' ue
nialia. De peccato in sp̄m scdm. Quiniam p̄
cator. Fuit Annotatio Caploz. Incipit la
b' Tercij q̄ est de corruptela p̄ccati. De malo
i genē. de triplici scilicet malo. Caplin p̄mū.

alium triplex
uidelicet Culpe
pene. ⁊ dampni.
quod opponit'
triplici bono. id
est honesto. de
lectabili. vtili.

Nam culpe op
ponitur honestum. pene opponit' delec
tabile. dampno opponitur vtili. Malū
est uale multis modis. Primo p̄stā or
dinationē. quia p̄p̄ utilitacionē ponit'
tur in loco infiori in utilitate rerum

Vnde bene ordinat' sicut & ordinate po-
 nitur dyabolus in infno. sicut in patribu-
 lo. Sedo est utile p' sua coactione. ama-
 ritudo eni conscientie cogit homine recede
 a pco. **Item** arguet te malicia tua!
 & ausio tua increpabit te. **Item** sicut
 vnde qm malum est. & qm amare est delinq-
 re te dnm dnm tuu. **Et** utile e' p' ipse
 mali consideratione. ex eo eni quod videt
 homo naturalit' p'ficat. qa sicut homo
 bonu appetit. ita malum fugit. & abhorret.

Post De malo Culpe & de pccati d'lic
 malum in genere sequit' cione. 11.
 De malo culpe in specie. **Diffinitio** aute
 pccm multis modis. **Primo** sic ab Augu-
 stino. Peccatu est voluntas retinendi ul'
 consequendi. quod iusticia vetat. **Sedo** ab
 eode sic. Pccm est dnm. ul' factum. ul' concu-
 pitum. cont' legem dei. **Tercio** sic ab Ambro-
 sio. Pccm e' preuaricatio legis diuine. et
 celestiu inobediencia pceptoy. **Quarto** sic
 ab Augustino. Peccare est sp'it' iconmuta-
 bili bono. reb' mutabilib' adherere. **Prima** dif-
 finitio dat' scdm causam efficientem. scda
 scdm causa materialem. t'cia scdm causam
 formalem. q'rt' scdm causa finale. **In** q'rt'
 ta diffinitione notat' qd in pco sunt duo!
 scilicet ausio a creatore. & comitio ad creatu-
 ram. Quoy p'mum e' quasi formale. scdm
 materiale. & in actione n' est pccm ratione
 comitionis. si no' sistatur in creatu. s; ratio-
 ne ausionis. in qua est deformitas & contemp-
 tus. **Ad** aute ratione iustionis n' fit pccm p'n-
 cipalit'. patet. qa fieri potest uenialit' qndo
 q. ut qndo q's in creatura delectatur plus
 debito. s; tam' cit' dnm. qndog' etia potest q's
 delectari in creatura sine omni peccato. ut e'
 delectatio est naturalis tantu. scdm quod vis'
 delectatur in uiridi. & gust' in dulci. & sic de

alijs. **Indidim** etia potest q's delectari in cre-
 atura etia meritorie. scilicet qndo ad dnm refer-
 tur. s; tunc summ' delectatione p' operatione.
 n' p' passionem. vnde psalmista. delectasti me
 dnm in factura tua. **Qd** sit Peccatu scdm
Terendum est de pco. quod no' **xxij. ij.**
 est substantia. ul' res aliq'. s; defectus.
 & corruptela. & dicit' nihil. p' terra. **Primo**
 p' defectum. qa pccm n' est res aliqua na-
 turalis. s; corruptio boni. **Sedo** p' effectum. qa
 p' pccm adnihilant' homines. & pccm adni-
 hilat hoies. & facit deficere a uo esse. **Tercio** p'
 defectu. quia uile facit homine. & indig-
 ni pccm. **Cur** p'ceda tam' sciendu est!
 quod aliud est peccati actus. aliud habitus.
 aliud macula ul' reat'. **Peccati act'** aliqd est!
 s; qndo n' fit amplius ee definit etia sine
 gra. s; peccati habit'. qui relinqtur ex malit'
 actib' etia aliqd est. & remanet in dnm
 & cessantib' actibus. & post infusam gram.
 & peccati remissionem. **Peccati uo** reatus si-
 ue macula scdm rem nihil est. & deformat
 tam' anima. no' p' modu' positionis. s; p'ua-
 tionis. sicut truncatio mber' deformat cor-
 pus & maculat. **Dicit** etia Augustin'. quod
 sicut abstinentia nulla substantia e'. & ta-
 men ex eo corp' languet. ita pccm. no' est
 aliq' substantia. & tam' p' ipsu' natura cor-
 rumpitur. s; p' gram reparatur. **Nota** p'ce-
 tea quod pccm quandog' transit actu. & re-
 manet reatu. sicut pccm actuale. qndog'
 est ecomisso. ut cum pccm transit reatu.
 & remanet actu. ut patet in pco originali
 post baptismu. **Qndog'** transit reatu. & actu.
 sicut pccm originale ante baptismu. **De**

Peccatum habet **Homines; pccoy. iij.**
 multa noia. Vocatur eni macula!
 & hoc qm ymaginem dei deformat. **Itē** reat'
 qm ad etnam pena obligat. **Itē** pollutio. et

hoc quantum ad contagionem. contractam a delectatione. *Ite* pena. hoc in quantum respicit peccatum primi parentis. in quantum natura fuit corrupta. *Ite* uocatur delictum. hoc secundum quod est excessus a dignitate gratie habite. *Ite* uocatur culpa. hoc pro respectu pena. *Ite* offensum. quia contra deum est. *Ite* peccatum. in quantum mandata dei respicit. *Vocat* uicium. id est defectum bonorum naturalium. *Vocatur* peccatum. pro ut est commissio ad bonum mutabile. *Ite* scelus. propter iniuriam dei magnam. *Ite* nefas. pro ut est illicitum persone peccanti. *Ite* crimen. pro ut est dignum accusatione et pena. *De Peccati Origine. V.*

Quia peccatum sit contrarium ipsi bono. non tamen habet esse nisi in bono. nec ortum trahit nisi a bono. quod quidem bonum est liberum arbitrium. et uoluntas a qua est peccatum. sicut a prima origine. et in qua est sic in ipso substantiuo. *Voluntas* igitur causa est peccati. causa dico non efficiens. sed deficiens. *Voluntas* igitur secundum quod habet respectum ad suum principium. a quo est. scilicet ad deum. si est nata ex se elicitur nisi bonum. sed secundum habet respectum ad principium ex quo est. quod nihil est. cum ipsa uoluntas sit ex nihilo. tendit ad defectum. *Si* ergo scire uolumus. unde sit malum culpe materialiter. dicemus quod ex nihilo. *Si* uero uelint scire unde sit formaliter. dicemus. quod ex absentia boni. scilicet modi. speciei. et ordinis. *Si* si scire uolumus unde sit originaliter. dicemus quod a uoluntate. siue a libero arbitrio. *De progressu peccati.* nota. quod peccatum incipit in cogitatione. procedit. et crescit. in delectatione. perficitur in consensu. *Cura* progressum peccati. sciendum. quod quedam antecedunt ipsum peccatum. quedam subsequuntur. quedam circumstant. *Peccatum* antecedit aliqua. ex

parte auersionis. aliqua ex parte commissionis. *Aliqua* ex parte auersionis. antecedit peccatum ista. contumacia. obmissio. ingratitude. inobedientia. inuicatio. *Alia* uero que peccatum antecedit. ex parte commissionis. sunt hec. *Cogitatio.* libido. concupiscentia. delectatio. uisus intentio. consensus. *Alia* sunt que peccatum sequuntur. sicut est macula. id est deformatio imaginis dei. et reatus. id est obligatio ad eternam penam. *Sunt* adhuc alia. que peccatum committunt. ut sunt peccatorum circumstantie. que peccata aggravant. uel diminunt. que nominantur hoc uisum. *Quisquid.* ubi. pro quos. quociens. cur. quomodo. quando. *Actio* uero depreuatur. illa etiam que est de genere bonorum. *Quidam* in principio. quidam in medio. quidam in fine. et hoc per malam intentionem. uel negligentiam. uel uanam gloriam. *Unde* peccatum unum dicitur maius alio. tribus modis. scilicet licet casualitate. ut peccatum lucris. generalitate. ut peccatum ad deum. deformitate. ut peccatum in die. uel difficultate remittendi. uel peccatum in summo scilicet. uel periculo. ut peccatum ignorantie. uel inseparabilitate. uel peccatum cupiditatis. uel pernitentia. uel peccatum carnis. uel offensiuum. ut peccatum idolatrie. uel expugnandi difficultate. ut superbia. uel inuis occidit. uel inuis. *Cura* peccati grauitate. nota. quod nihil est perfectio uno peccatum. quod non sit peccatum. et igitur non nisi in hijs que nouit. *Nam* perfectio non genus peccati. sed auget quantitatem. *De diuisione peccatorum. siue Peccatorum. vi.* *Diuisio* peccatorum est. alia est enim secundum causam efficientem. secundum se. ut habet peccatum aliud ex impotentia. aliud ex ignorantia. aliud ex malicia. *Alia* sunt penes causam efficientem. ratione annexi. secundum quam sunt hec diuisio. *Peccatum* aliud ab amore male accedente. aliud ex timore male humilitate.

hoc est dicitur. quod homo uult peccari peccatum immittere. quoniam amaro care / aut malum pene quod timeret incurere. Sumuntur diuisiones peccatorum secundum causam formalem. secundum quoniam ista est diuisione. Peccatum aliud cordis. aliud oris. aliud operis. Item peccatum aliud cogitationis. aliud locutionis / aliud locutionis et operis. Sed in sumuntur hoc peccatum. aliud est in deum. aliud in seipsum. aliud in proximum. Peccatum in deum sic diuiditur. quia aliud in patrem. aliud in filium. aliud in spiritum sanctum. Aliis tribus modis peccatur in deum. scilicet male per infidelitatem de deo sentiendo. Item blasphemando. Item sacramentum indignum tractando. Alio modo peccatur aliquid in deum. scilicet ipsum temptando. et hoc fit tripliciter. quia quando temptatur quod dei potentiam. ut cum signa petit. quando de dei iustitiam. ut per candens ferrum. uel duellum. uel similia. iudicium querit. quando de misericordiam. ut cum quod dei misericordiam examinans. mittit se stultis periculis. In seipsum peccatur quod tripliciter. scilicet necessaria sibi subtrahendo. Item superflua sumendo. Item uel uires quoniam aggrediendo. Item in proximum peccatur quod tripliciter. scilicet primo suo iura auferendo. Item iura sibi in necessitate non communicando. Item malo exemplo illi in peccata trahendo. Sumuntur preterea diuisiones peccatorum secundum causam formalem. et hoc tribus modis. quia uel secundum quantitatem. uel secundum relationem. uel secundum qualitatem. Secundum quantitatem sumuntur hoc diuisione. Peccatum aliud est minus. aliud delicti. In quo primum est inuicatio preceptorum negatorum. Secundum uero preuaricatio preceptorum affirmatorum. Item preterea peccatum duplex est contra duas partes iusticie. que declinat a malo. et facit bonum. Item diuisione sumuntur secundum qualitatem. sic peccatorum quedam sunt carnalia. quedam sunt spiritualia. et carnalia maioris infamie. spiritualia maioris sunt

culpe. Secundum quantitatem sumuntur hoc diuisione peccatorum. aliud mortale. aliud ueniale. Quod primum est peccatum. aliud inordinatio. quoniam mortale est actio totalis ab inmutabili bono. et iustio totalis ad inmutabile bonum. Sed peccatum ueniale est amor uoluptatis in creatura. circa deum tamen. Secundum relationem sumuntur hoc diuisione. peccatorum. aliud originale. aliud actuale. Vltimo sumuntur diuisiones secundum causam finalem. et hoc dupliciter. quia secundum ipsum appetibile. uel secundum actum hominis appetentis. Secundum ipsum appetibile sumuntur hoc diuisione. Omne quod est in mundo. aut in concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia uite. In quo primum est appetitio deliciarum. secundum appetitio diuitiarum. tertium appetitio honorum. Secundum actum hominis appetentis. diuiditur peccatum in septem uicia capitalia. scilicet superbia. inuidia. uanitas. accidia. auaritia. gula. luxuria. Nota quod quinq; sunt genera operum. nam quedam sunt mala in se. ut illa que secundum naturam sunt mala. Quedam secundum naturam sunt mala. possunt tamen per aliquam circumstantiam fieri bona secundum se. ut homicidium. Quedam sunt mala per se. ut illa que per nullam circumstantiam fieri possunt bona. sic odium deum. et foemari. et huiusmodi. Quedam bona in se. ut que sunt bona ex genere. et tamen possunt fieri mala ex circumstantiis ut dare elemosinam. Quedam sunt bona secundum se. que per nullam circumstantiam possunt fieri mala. ut diligere deum ex karitate. Quedam sunt in differentia. ut que nec bona nec mala sunt. possunt tamen fieri mala. uel bona. sicut est mouere pedem sine deliberatione. uel quandoque comedere absque intentione.

De Effectu Peccati. vii.

Pultra mala facit peccatum homini. ante mortem. et in morte. et post mortem. Ante mortem peccatum operatur hoc. Naturaliter uulnrat. ut significatur in illo qui incidit in latines. quia intellectus obscuratur in cognitione veri. et affectus repellitur in operatione boni. Gratia spoliatur. Tremis. Vitijs sunt lapides sanctuarij in capite omnium copitoy. Ne autem aliquod bonum peccat. illa bona opera. que quis peccando mortificat. alijs saluandis dantur. sicut quando temporalis morte quis moritur. fratres et propinqui eius bonis succedunt. Anima maculatur. Tunc demigra est super carbonem facies eorum. Ad penam eternam obligat. Genesi. quacumque die comedis ex eo. morte morieris. Conscientiam amaricat. Iheremias. Vide quam malum et amarum est delinquere dominum deum tuum. Indurat. Pribijs. Peccator cum in profundum uenit peccatorum contempnit. et sequitur eum ignominia. et obprobrium. Insensibile reddit. Genesi. Videbat eis quasi ludens loqui. Simile habemus in cane submigendo. qui non sentit in collo lapidem. donec in aquam extra nauem prociat. Aiam occidit. quia uera uita. id est deo paratur. Per me liber regni. Saul inuit in gladium suum. Sed nota. quod peccatum ueniale disponit ad mortem. et mortale inferit mortem. Obstinatio detinet in morte. ad alia peccata trahit. Gregori. Peccatum quod per penitentiam non diluitur. mox suo pondere ad aliud trahitur. Exemplum habemus in kayn. qui egressus in agrum. occidit fratrem suum. Eodem modo in figura. egressus est oritur de archa. et intemptus est aq's. et dyna egressa. ut uideret mulieres regionis illius. uirginitatem amisit. et Judas egressus. christum tradidit. et post adulterium dauid. secutus

est homicidium. Et sic patet. quod peccatum non solum est peccatum. sed etiam pena peccati. Peccatum enim quod in se est culpa. dicitur peccatum pro pena. et ita dicitur aliquid culpa et pena. sed culpa dicitur ratione actionis. pena uero ratione passionis. quia culpa est quod facimus. pena quod patimur. Inuis enim omnis culpa fit a nobis. tamen non omnis pena eodem modo est a nobis. sicut quaedam est a nobis acta. quaedam etiam a deo nobis inflata. Licet causas ignorem omnium iudiciorum dei. tamen bene est inflata. Quaedam etiam a primis parentibus. scilicet ab adam. et eua. contracta. et quia cum qui facit que non debet. iustus est omnino partem. quod debet. ideo omnis pena iusta est. et a diuina prudentia optime ordinata. quod nunquam pertransit malum impunitum. nec dimittit aliquid bonum irremuneratum. Quod autem unum peccatum nascatur ab alio. sic apparet. Supbia que uult omnes precellere. dolet si aliquis ei equatur. et sic ex ea nascitur inuidia. Inuidia uero. quia ex facili nascitur ei cui inuidet. ideo ex ea nascitur ira. Ira uero. cum se non potest uindicare. constat. ideo ex ira nascitur accidia. Accidia uero isolationem querens. facit auaricia. Auaricia uero quia in temporalibus habundat. potest magis excurrere gulam. gula uero propter uentris repletionem. de facili spumatur in libidine. et ita generat luxuriam. Bona que sunt infructuosa reddunt. et quantum ad minimum. et quantum ad maximum. sicut tamen piscus ab arboribus non profert fructum. sed arborum et habilitat ad incendium. De talibus dicit in libro deuteronomij. Maledictus eris ingrediens. et egrediens. scilicet etiam matricem ad orandum. quia talis oratio non est merito trita. Ideo dicit Augustinus. Si tales signant se cruce. includunt potius diaboli. quam excludant. quod iam per effectum in eis habitat. Ex homine facit infirmum. quia in peccatore est

auaricie ignis. foz luxie / tenebre igno
 rante. Vnus scientie. fitis concupiscentie
 demones p effectū & huiusmodi. Vacu
 um tandē hominē relinqd. Geneti. Ter
 ra erat inanis & uacua. & mīto. Quia
 frām amantes. fugiunt uba aertia. eo
 qd relinquit fōmē uiuū. & uenā aq̄
 uimentū. ac paludib' turpib' se factant.
 fallendo decipit. sicut lignū putridū de
 nocte lucēs. & sic' esca in hamo decipit
 piscem. **S**ultū hominē demonstrat. q̄a
 pōd q̄s sibi opprimendo on' imponit pec
 cando. & ligna sup' dorsū suū cremando
 colligit. & illi seruit q̄ eū pro fūctio torq̄
 bit. **A**ugustinus **S**ultū est in tali statu
 uiuē. in q̄ q̄s nō audet mori. **S**equit' qd
 pōm quat hominē. q̄a in morte p̄uat
 homo solatio uisibilū que dilexit. scilicet
 cibo. potu. amictis. reb' lumine. rege. p̄io
 p̄uatur corpe. quia nūquam in tali cor
 pore recipiet gaudiū. imo uellet habē
 sicut est. q̄ndo p̄dimidia parte corosū
 ē a uimibus. quia stupebit aīa peccato
 ris. q̄ndo corū refūndum uidebit. **T**ur
 babit' peccatoe ī morte. q̄ndo uidebit
 gaurū demonū ad animā. parentum
 a res. **T**renus. Omnes inuicti ei' apphende
 runt eā int' angustias. **P**ostremo uide
 dum qualit' p̄cor post mortē p̄fūctioē
 habebit. ex opum denudatione. **N**auun
 p̄pheta. **R**euelato pudenda tua in facie
 tua. **E**xplatioem xp̄i audiet in iudici
 o. **M**ather. **E**surui & nō dedisti mī man
 ducare. **R**ege & luce p̄uabit'. **L**uce liga
 tis manib' & pedib'. mittet' in teneb's exi
 oces. **V**nde nō ualeat ei cant' iste. **R**equie
 etnā dona eis dñe. & lux p̄petua lu. eis
Suffragys ecclie nō gaudebit. **I**saas. **V**
 mis eoz nō morit'. **I**n infimū precipitabit'.

Exemplū de lapide molari. **A**pokalypsi.
 qm̄ precit' angel' in mare dicens. hoc ī
 petu mittet' babilon in infernū. **A** deo &
 electis. & ab hominib' bonus sepabitur. **M**a
 thei. **I**te maledct' in igne etnūm. **A** statu
 penitendi cadet. **S**emias. **T**ransiunt estas
 finita ē messis. **O**mnis spes misericordie p̄cedi
 det'. **I**saas. **N**on inueniet' de fragmitis
 ei' testa. in q̄ portet' ignitulus. idest kari
 tas. de incendio. aut hauriat' paz aque
 de fouea. idest diuine misericordie. **I**taq' pec
 catū nocet in p̄cō existenti. & in p̄uato
 mouenti. sic q̄ multiplicat' nocet. **P**ōm
 nocet etiā p̄cōm defertenti. & de illo peniten
 ti. q̄a glām innocentie nūquam recupabi.
 sicut enī corrupta nō erit de octo uirgo.
 sic semel p̄cans nūq̄m se nō p̄calle gaude
 bit. **I**stud multis exemplis ostendit'. **N**a
 post sanationē uulnis semp' manet'. & se
 mel furans semp' fur dī. **I**te dom' ei' dom'
 discalciati de octo dicit' potest. **I**te **S**ymon
 qm̄ dñs a lep' curauit. semp' leprosus uoca
 batur. etiā post emundatioem. **I**te tēplū
 qd reedificatum fuit post destructionē
 nullo m̄ fuit simile in pulchritudine pori
Ad penā temporale obligat'. **V**nde nō exiit'
 inde donec reddat nouissimū quadrātem.
Ite regnū celoz nō intrabit'. don' fenu. lig
 nū. **S**tipulā sūmar' ignis. idest penam
 p̄catoz tam mortaliū qm̄ uenialiū. que
 in p̄senti nō est soluta finiat'. **A** glā uerit'
 dat. qd figurat' in absalon. qui postq̄m
 pat' reconciliat' fuit. mansit tamē duob'
 annis qd faciem illi' nō uidit. **I**te tā dū
 differit' quis a glā. don' fiat sine omī ma
 cula. sicut erat in baptisino. **T**emp' amē
 sum. & p̄mum. qd sibi conq̄re potuit. cū
 p̄mo nūquam recupabit'. **E**xedhel. **Q**ui
 uendit'. ad illud qd uendit' nō reuertetur. **U**

sciat oculū cognitionis. et hoc p̄p̄t sc̄ora
hirundinū que ip̄m occider̄t ut signa
tur in thob̄a. et p̄p̄t trabem que int̄ciat
Augustin. Oculis ēḡs odiosa est lux. sicut
noctius et uestigalibus. Adh̄ nota de q̄dā
ceco q̄m d̄ns illuminauit. n̄ statim p̄f̄e
uidit. s̄ uidit p̄mo homines q̄si arbores
ambulantes. Affectū reddit tepidū. Sic
in pede uulnato etiā sanat̄ claudicat.
et arbor mota a suo loco aliq̄d int̄tus am
ittit. Unde dictū est homini post p̄c̄m. Spi
nas et tribulos ḡminabit t̄. ut d̄c̄m est ser
penti. Sup̄ pectus tuū gradieris. Fastidū
boni genat̄. Exodi. Anima m̄a nauicat
sup̄ cibo isto. Augustin. Palato n̄ sano pena
est panis. Itē dicit de se post q̄m conuulsi
fuit. plus ualebat malū molitū. q̄m bonū
insolūtū. Ad bene op̄andū impedit. Benefi
cior lothi r̄t̄ aspiciens conuulsa est ī statu
am salis. q̄a sterilem facit terram. Itē in
dolore paries filios. sc̄l̄. bonor̄ op̄er̄. Itē
ad resistendū temptationib̄ debilitat. In
dicū. Sampson post c̄nū abscisionē am
ittit uires. Arbor q̄ p̄secutum incisa uento
decidit. Feruorē minuit karitās. sic e
clipsis solis postmodū d̄ni nocet t̄re. h̄ co
q̄ modico tempore uir̄ radioz solis ip̄i
subtrahitur. Lib̄ regū. Dauid seruicrat et
c̄ op̄er̄ se uelut n̄ calefieb̄. et aqua calore
ignis ut minuit ut exinguit. Dolorem
ut timorē deo s̄mp̄ infligit. Dolorem
q̄dem. q̄a c̄tus est de p̄p̄riata culpa. ti
morem aut̄. q̄a inc̄tus est de uenia. Aug
stin. S̄mp̄ doleat penitens. et de dolore gau
deat. et n̄o s̄mp̄ se doluisse doleat. Propter
peccatū corrumpit̄ potestas libi arbitrii
duplicit̄. In agendo quidē n̄o potest s̄mp̄
face quod p̄dest. et uicare q̄d nocet. In sus
cipiendo aut̄. quia gr̄am stabilem n̄ po

test suscipere in hac uita. Itē corrumpit̄ ra
tio dupliciter. sc̄l̄. q̄ntum ad discretionem
iudicij int̄ bonū et malū. Itē quantum ad
delibationē consilij. Itē expediens et impe
diens. Itē corrumpitur effectus dupliciter. sc̄l̄. in
ordine. et in modo. quia nec s̄mp̄ est ordi
natus. n̄ s̄mp̄ moderat̄. Itē nocet mul
tis modis ip̄s facientib̄. Multa. Itē nocet
meū cont̄ me ē s̄mp̄. h̄ys q̄ sunt in pur
gatorio. q̄s n̄o poss̄t peccatores uiuare tam
efficacit̄. sicut si eēt in gr̄a. Itē dampna
tis. et p̄modū uinutionis. q̄nto c̄nū plures
s̄t in inf̄no. tanto maior horre et pena.
Fallit c̄nū in inf̄no hec ratio. Solacū est mi
seror̄ socios habere penar̄. Saluatis. et hoc per
modū subtractionis. Nam ex consuet̄o et
societate gl̄orificator̄ habet̄ gaudiū acc
dentale. Veniq̄ nocet ip̄s uiatorib̄. tum
p̄ eo q̄d acres eor̄ cont̄ demones minuit̄
illo q̄ peccatū p̄p̄rat. tum p̄ eo q̄d alios su
o malo exemplo corrumpit̄ et scandalizat.
Multa mala eueniunt homini naturaliter
ex eo q̄d p̄c̄m a quo p̄ penitentia surreat
reciduat. Penitū est homo fit̄ ip̄otentior
ad resurgendū. Unde ad hebreos. Impossi
bile est c̄nū eos q̄ semel illuminati s̄t. gr̄a
uerunt etiā donū celeste. et participes s̄t
facti sp̄s s̄c̄. gustauer̄t nihilomin̄ bonū
dei ubi. uicutes s̄c̄ule uentur̄. et plap
si sunt. renouari rursus ad penitentia.
Sedm̄ est q̄d uicū fixificat̄ ad impugnan
dum. Augustin de se loquit̄. Plus uale mal
lum molitū. q̄m bonū insolūtum. Terci
um est q̄d culpa fit̄ difficilior ad dimit
tendū. Iheremias. O q̄m facta es nimis te
rans iras tuas. Unde etiā dicit̄ q̄d uuln
eratum tardiū sanat̄. Quartū est q̄d deus
fit̄ difficilior ad placandū. Tercio lib̄ reḡ
de Semei. q̄ ad p̄nam petitionē inuenit

misericordiam eo tam pacto quod staret in iherusalem: s; qñdo scđo p̄cauit sine ulla misericordia occisus est. **H**incum. quod diabolus est difficilior ad expellendum. **L**uce. Tunc uadit et assumit septem alios sp̄s nequiores se. et ingressi habitant ibi: et sunt nouissima hominis peccata peccata. **S**equitur de corruptione modi speciei. et ordinis. **V**nde nota qđ bonitas naturalium comparata ad aiam. scđo quod speciosam facit dicitur species: s; comparata ad opus qđ modificat dicitur modus. comparata ad finem. ad dñm scđo: ad qm̄ ordinatur dicitur ordo. **N**ota qđ corruptio speciei. ē dissimilitudo aīe ad dñm: nam species aīe similitudo est dei. **C**orruptio modi. est diminutio extensionis uirtutis siue infirmitas potestatis: qđ ex hoc est. quod anima n̄ sustentatur cito sp̄iali gustando qm̄ suauis est dñs. **C**orruptio autē ordinis. est in aīa. cū aspectus et affectus in anima deorsū est ad creaturam. extra naturale finem: cū cū hoc que sūt quasi caput aīe. sursum sunt ad dñm. in naturali situ et ordine sūt: alioqñ. erit homo quasi cūctus. **A**liud p̄uatio speciei. ē deformitas siue carentia debite ueritatis: ueritudo autē uoluntatis est. ut nō declinet a suis extremis. scđo licet a deo p̄ncipio. et a deo fine: ut uidehiet omnia que habet referat ad dñm finem. a quo tamq̄ a p̄ncipio. **C**um uō qđ habet sibi attribuit. aut ponit alium finem qm̄ dñm: curius est. **I**te p̄uatio modi. ē. excessus. p̄p̄e uoluntatis: scđo: cū uult aliqđ diuine uoluntati contrariū. **S**em p̄uatio ordinis. ē auersio uoluntatis a deo: et conuersio ipsi ad creaturam. **I**te alio creatura rationalis a summo bono ē. scđo: triplicem habitudine. scđo: efficientis. formalis. finalis: et ideo nata ē opa sua agere a deo. et scđo: dñi. et p̄p̄o dñi. et hoc scđo: modū. speciem. et ordinem. sibi infi-

tum. **S**i qm̄ eadē rationalis creatura de nihilo facta fuit. potuit deficere in suis actioib; ut scđo: operationes sue n̄ eēt a deo. ac p̄ hoc nec scđo: dñm. nec p̄p̄o dñm: hoc autē ē p̄c̄m ipsi modi. speciei. et ordinis corruptiuū. **E**xpedio **D**e p̄c̄o originali scđo: de peccato in genere. **x**coj. **v**ij. **D**icendum est de p̄c̄o in specie: et p̄mo de originali. post hoc de actū. **L**icet igitur anima nō sit extraduce: tam originalis culpa ab anima a deo trāsit in aīas post: ex mediāre carne. p̄ concupiscentiā generata: ita qđ sicut ab anima peccante infecta fuit caro a deo. et p̄na effecta ad libidinem: ita seminata trāsens secū infectione. uicitur aīam. **E**x quo patet. qđ p̄c̄m originale. et est in carne. et in anima: s; in carne materialiter et originaliter. **I**n aīa uō formahit: tamq̄ in substantiuo. **S**ola enī anima susceptibilis est uirtutis et uicij: et tamen sicut deū est ex conuictione ad corū corruptum. contrahit illud uicij: sic qñdo cadit qđ in lutū sedat et maculatur. **T**alis autē infectio anime. nō est tantū pena. s; etiā culpa. **I**psa uō culpa. que macula est deletur in baptismo. **P**ena uō que fomes appellatur: siue peccandi p̄uitas. remanet post baptismū. **S**ic enim curat culpa. qñtū ad reatum dāpnationis eterne. tam remanet ipsa pena qñtum ad actum. et motū concupiscentie: cum qua qm̄ diu uiuim; oportet nos pugnare. n̄ extinguitur concupiscentia p̄ grām inuicē in homine aliq; quod dicitur p̄p̄o beatam uirginem. in q̄ fuit etiā extincta in reptione filij p̄ grām singularem. **E**x p̄dictis patet. quod p̄sona corrupta natura. et conuicta. nata corrupta. corrumpit p̄sonā. **N**am p̄ p̄c̄m

pmi hominis corrupta est humana natura: s; natura corrupta corrumpit personas alias. Nota aut quod corruptio persone est pars ee reatus nris. Corruptio uo nate est infectio carnis. pur est pncipui. ad carne altam. Deniq; nullo m debet deo imputari infectio anime. licet eam creando infundat & uniat cu carne infecta. qm ordinatissimu fuit qd humana nata ita conderet. qd condita ppagaret. & p peccato puniret. Unde sicut in conditione. seruat est ordo sapientie. & in ppagatione seruat ordo nature: sic impunitone seruari debuit ordo iusticie. & ita patet qd n est cont diuina eqtatem. si ad posteros culpa transmittat. Dicendu ergo. quod originalis culpe cnsusio n est a do. nec a natura condita: s; a uicio pmi hominis peccata. Et hoc est qd ait Augustinus. qd peccm originale n transmittit ad posteros ppagatione. s; libido: sic em condit est homo. ut sps pccet; corpus. & corp sub est; spiu. qm dnu ille obediret suo creatori. & eonuiso. quando uo n obediret deo. uel to iudicio corp inciperet ei rebellare. Sic q; si adam steret; corp suu fuisse; obediens ei. & tale ad posteros transmissit; sicut ipse habuit. Et quo uo Adam pccauit. & caro ei facta e ei rebellis. oportet qd tale ad posteros transmittat. & qd ds scdm institutione primaria eide corpori animam infundat. Et q; patet qd pat est causa peccati originalis in filio. s; causam hanc intelligas in gene esse efficientis. Omnes p concupiscentia nati nascim filij ue. pp quod incurrim defectum multiplicet. tam corporis quam anime. ad qs subsequit pena mortis. & pena carentie diuine uisionis. & amissionis glie celestis. no solu in adulto. s; etia in

paruulis n baptizatis. q; pena mitissima ut cetos puniunt. q; solam pena dapni habent. sine pena sensus. Originale peccm sic curat p baptismu in parente. qd nihilominus ab eo q; curat est transmittit in plem peccm originale. sicut iudeus circucis genat filiu cu preputio. & granu purum seminat u peccat granu cu palea. Et hoc est ratio. quia homo genat filiu no solum quod creat est in nate. s; scdm qd corruptus e in carne. no scdm qd spualis. s; scdm quod carnalis. **De Peccato Originali**

Originale peccatu scdm Aomeh. ix. habet multa noia. & hoc multiplici ratione. scdm em quod originale peccm comparat ad animam. uocatur infirmitas. q; reddit animam impotentem. ad resistendu motib. Itē feditas. quia p ipm animam maculatur. Item pntas. pp continua inclinatione appetitus ad malu. Itē corruptio. quia ducit ad nihilum. id est ad peccm. Itē uicium. q; est diminutio bonor natura huius. Itē languor nature. q; durat in natura corrupta. habet etia noia scdm qd comparatur ad corp. quia uocat lex carnis. eo qd lege diuina carni sit inflictu. Itē lex morbor. q; mouet organa ad opa concupiscentie. Itē tyrannus. pp diuinationem. q; uiolentia in ipso concupiscentia. Itē fomes. q; a sicut cinis fouet igne. ita p ipm fouet peccm in carne. scdm actum. nutritur. et genatur. Itē stimulu carnis. q; stimulat carne ad pmos motus. & animu ad cōsentium. habet quoq; noia scdm quod comparat ad actus delectabiles. scdm hoc uocat concupiscentia. que sonat uicium in actu. pur est in adultis. Itē concupiscentia. q; sonat uicium in potentia. pur est i paruulis. habet etia nom pur comparatur

ad p̄mū hominē a quo trahit. sic uocat̄
peccatū originale. qd̄ est carentia debite

Iusticie. De Primis motib. x.

Cum sit p̄c̄m aliud actū. aliud con-
tractum. ip̄m peccatū actuale frequēter a
p̄mis motib. habet originē. Vnde sciendū.
qd̄ in statu innocentie nō mouetur sensua-
litas. nisi sc̄dm motū rationis. ideo stante
homine. n̄ potat̄ in eo esse. p̄c̄m etiā ueni-
ale. n̄c̄ aut̄ quia sensualitas rationi re-
pugnat. ideo p̄ motus p̄mos. necesse ha-
bem. Mutat̄ p̄c̄m ueniale. **Motus p̄-
mi.** et si particularit̄ et singularit̄ pos-
sunt declinat̄. omnes tam̄ nullo m̄ pos-
sunt caueri. quia ita s̄t p̄c̄a. qd̄ etiā pe-
na s̄t peccati. et ideo m̄to dicunt̄ ueniale
a. quia h̄ ip̄so s̄t digna noīa uenia. **Pr̄m̄
mot̄** sic describit̄. quia mot̄ est sensuali-
tatis. sc̄dm impulsū somitis īp̄ctiōsi. ten-
dendo ad fructione creat̄e delectabilis. **Du-
plex motus** distinguit̄. quantum spectat
ad p̄sentem mat̄iam. sc̄l̄. p̄mo p̄mis qui
est naturalis. et sc̄do p̄mis q̄ est sensu-
alitati. cū ergo loq̄mur de p̄mis. qd̄ sunt
p̄c̄a. intelligim̄ de sc̄do p̄mis. q̄a p̄mo p̄-
mi n̄ s̄t p̄c̄a. cū s̄nt naturales. et ext̄
gen̄ mōis. qd̄ patet p̄ hoc. qd̄ n̄ secunt̄
ymaginationē. s̄ solūm nat̄aliū quali-
tati actiōne. **Motus aut̄ sc̄do p̄mi s̄t pec-
cata.** quia s̄t sicut actus inordinati. ī ge-
n̄e mōis. qd̄ patet p̄ hoc. qd̄ tales motus
s̄t sensualitatis. quia subiacet in talib.
d̄no uoluntatis. **Voluntas aut̄ p̄ncipiū**
est moralū ut habetur in septimo me-
thaphisice. **Hinc est qd̄ ibi gen̄ mōis inci-
pit.** ubi p̄mo d̄nūm uoluptatis inuenit̄.
h̄ aut̄ est in sensualitate. **Pr̄m̄us ergo
p̄t̄ rationē predictā s̄t in sensualitate
peccatū.** nō tam̄ h̄ erit mortale. s̄ uenia-

le. quia uoluntas si habet d̄nūm com-
pletum sup̄ p̄mos mot̄. q̄ s̄nt sensuali-
tatis. ut in illis actib. qui ex imp̄o uolū-
tatis p̄cedunt. s̄ habet in eis d̄nūm in-
completū. sic est in illis actib. qui nō per-
imp̄um rationis p̄cedunt. et tam̄ uolū-
tas. tales mot̄ sensualitatis s̄pedire po-
terat. et ideo s̄t p̄c̄m ueniale. **Pr̄m̄o quo-
q̄ mot̄ ideo sensualitati ascribitur.**
q̄a talit̄ motū p̄ncipiū est sensualitas
et subiectū. **Sciendū ergo qd̄ p̄mi motus
sc̄dm p̄cedā s̄nt uenialia t̄p̄ta ratione.**
Pr̄mo. q̄a ad illicitū mouent. **Sc̄do.** q̄a s̄t
q̄dam uoluntariū. n̄ sc̄dm se. s̄ q̄a s̄t
dictū est nō impediunt̄ auolūtate. ul̄ et
am̄ p̄t̄ p̄cedentē apprehensione. **Tercio.**
p̄t̄ delectationē annexā. **Cū aut̄ anima
p̄ delectationē iungit̄ creaturē. obre-
nebrat̄ et perorat̄. sicut q̄ndo coniūgit̄
deo illuminat̄ et meliorat̄.** **Nota quod
homo p̄m̄ior est ad malū q̄m ad bonū.**
multis de causis. **Pr̄mo.** sicut ait̄ Salomō
Cor̄p̄ quod corumpit̄ agrauiat̄ animā.
id est trahens illā ad malū. nec sic erigēs
ad bonū. **Sc̄do.** quia sicut dicit̄ Auḡst̄n̄
plus ualeat̄ malū īmotū q̄m bonū in-
solitū. **Tercio.** quia naturalit̄ facilis
ē descendē q̄m ascendē. et in̄ magis t̄p̄t
deorsum. q̄m deorsum sursum. **Quarto.** q̄a
mēt̄as ad malū p̄sens est. s̄ finis uir-
tutis absens ē. delectabile app̄hensum
p̄ sensū ul̄ p̄ ymaginationē. quasi de ne-
cessitate mouet̄ ad concupiscentiā. **Qu-
to.** quia plures circūstantie req̄runt̄
ad bonū. q̄m ad malū. **Sexto.** quia ten-
dīm̄ ad nr̄m p̄ncipiū. sc̄l̄ ad nihilū.
Septimo. quia somes q̄ mouet̄ ad
malū semp̄ intra nos est. gl̄am q̄m q̄ri-
mus extra nos est. **Octauo.** quia uires

anime sunt actiue ad intelligendū tem-
poralia. s; passiue. ⁊ matiales ad ea que
sunt gr̄e. ⁊ gl̄e. q̄a n̄ possunt habi virtutes
p̄ modū acquisitionis. s; p̄ modū recepti-
onis. Unde ⁊ malū possum⁹ facē p̄ nos. s;
bonū nō possum⁹ sine gr̄a adiuuē. **De de-**

lectatione carnali oiosa ⁊ sensu i p̄ccoy. xi.

Delectatio carnalis oiosa peccatum
est mortale. s; nulla d̄r oiosa nisi
quādo ex consensu est. Unde nō intelligit̄
h̄ mora temporis. s; sensus. Sciendū ergo est.
quod delectatio quā consistit circa consensum.
peccatū veniale est. Si uero procedit sensus ul-
tius. quod uult intus in delectatione uoluntari-
tari. nō uult tam in op̄ procedē. tal̄ inq̄m
consensus est unū mortalia cōputand⁹.
quod maxime debet intelligi in peccatis
carnalib⁹. Veritamen iste sensus in
illicetā duplex ē. q̄a sensus in illicetā
uā. aliq̄s subit⁹ est. n̄ p̄p̄ habitā delibera-
tionē. s; ex sola corruptione rationis.
quā procedit appetitus sensualitatis. In p̄-
mo motu. talis sensus d̄r surreptus. ⁊
est peccatū ueniale. Ali⁹ est sensus in de-
lectatione motui. qui est ex delibera-
tione rationis. ⁊ iste est peccatū mortale. ut
dictū est. Si aut̄ ratio consistit cū delibera-
tione. quā fit p̄ rationes diuinas. h̄m. q̄a
omne quod lege dei prohibet⁹ est. uitandū
est. tunc dicit⁹ peccatū eē in superiori parte
rationis. s; si delibatio fit p̄ leges ratio-
nes humanas h̄ modo. omne in quō t̄scendit
mediū virtutis. est uitandū. tunc dicit⁹
tur peccatū eē in inferiori parte rationis.

Adhuc procedit sensus ultius. quādo scilicet
p̄ponit opus consummare. tunc uoluntas p̄
facto computat. etiā si facultas desit
p̄ficiendi op̄ ip̄m. Si uero sequitur sensus
⁊ op̄. in hys quā diuina lege s̄ prohibita p̄-

catum mortale est consummatum. Ex predi-
ctis collige distinctionē. quia delectatio du-
plex est. scilicet naturalis ⁊ uoluntaria. In
delectatione pure naturali. nec ē m̄itū. n̄
demeritum. Voluntaria duplex est. quia
alia est in creatura. alia in creatore. Delec-
tatio in creatore. bona est. Psalmista. Me-
mor fui dei ⁊ delectat⁹ sum. Que aut̄ in
creatura est duplex est. quedā em̄ p̄p̄ d̄m.
⁊ h̄ bona. ⁊ sumit⁹ delectatio p̄p̄e. rano-
nis. n̄ p̄ passione. Unde Psalmista. Delec-
tasti me d̄ne in factura manuum tuarū.
Quedā est cont̄ d̄m. ⁊ similit̄ hoc dupl̄.
q̄a quedā est n̄ cont̄ d̄m. s; circa. ⁊ h̄ est
peccatū veniale. quedā uero contra d̄m. ⁊ h̄
est peccatū mortale. **De p̄ccoy ueniali.**

Peccatū ueniale minoris **xii.**
est culpe. nā in paruulis post bap-
tismum. p̄mo surgunt uenialia. post h̄
mortalia. Veniale peccatū ut ait aug⁹.
tū hominē usq̄ ad uatū p̄petue mor-
tis n̄ quāt. s; penā meret⁹ que de facili
indulget⁹. Peccatū ueniale. semp̄ ē a uolun-
tate mouente adh̄ ul̄ p̄mittente. ul̄ n̄ co-
hibente. Peccatū aut̄ aliq̄d dicit⁹ uenia-
le trib⁹ modis. Primo in ex genere. ut
uerbum ociosum. est ueniale. Sab. ex e-
uentu. sicut p̄penitentia de mortali. fit
ueniale. Tertio ex causa. ut quādo fiunt
ex infirmitate. ul̄ ignorantia. quā h̄c
quādoq̄ sunt mortalia. tam̄ dicunt⁹ ue-
nialia. siue remissibilia. ex p̄p̄tione
ad peccatū quod fit extra malicia. quod est ut
remissibile. ⁊ hoc uerum est. nisi aliq̄d
fit mortale ex suo genē. sicut ē fornicari.
q̄a tale quod. etiā si fiat ex in-
firmitate. tam̄ semp̄ est mortale. Sci-
endum quod peccatū ueniale. nūquā potest
mortale fieri. ita uidelicet. si intelligat⁹

idem scdm substantiā quod p̄us ueniale
 fuit mortale fieri. & hoc neq; q̄ntum ad
 actum. neq; q̄ntū ad maculā. Ratio hui
 est. q̄a nulla res potest mutare speciē suam.
 Peccatū autē ueniale. & mortale. diuise sūt
 species peccati. Verū tamen actus qui est ex
 se de genē uenialis potest fieri mortalis
 quatuor modis. Primo ex cōscientia. quia
 quiddā sit contra cōscientiam edificat ad ge
 hennā. etiā si sit cont̄ cōscientiā erroneā!
 & hoc est ratio. quia cū in peccō duo sūt. sc;
 actio. & cōsuetio. penes p̄mū iudicat̄ pecca
 tum. qm̄ actio est a deo quasi formale. &
 cōsuetio ad creatam. q̄si materiale! q̄muis ergo
 tenare calamū sit leue uel indiffēns. q̄ndo
 tam sit contra cōscientiā peccm̄ est. q̄a sper
 mē bonū inmutabile. & ita sit actio a cō
 tore. Secōdo ex placencia. Auḡstīn. Nullū adeo
 ueniale est. quod nō fiat mortale dū pla
 cet. Tercio ex dispositione. q̄a p̄sentiem lap
 sum in ueniale. disponit̄ homo ad mortale!
 & scdm hoc intelligitur illud Gregorij. *Vitali*
ti grandia. uide ne obruaris harena. hoc
 dicit q̄a de peccis minimis sepe uenit̄ ad
 magna. sicut de modica scintilla q̄ndop̄
 surgit magni ignis. *Subijs. U'* minima ne
 gligit paulatim destruit. Quarto ex pro
 gressu. quia q̄ndo insurgit ueniale si nō
 phibetur. postet̄ p̄gredi usq; ad mortale. n̄
 qd̄ ipm̄ ueniale in substantiā fiet mortale. s;
 quia ex ipso occasionaliū fiet p̄grediendo
 mortale. *Istud patet in p̄mis motib. qui t̄*
ter uenialia computant. s; q̄ndo delectatio
ualefcit uicantiū. qd̄ cōsentis accedit. tā
peccm̄ h̄ mortale. Diffēntia est int̄ ueniale
& mortale. quia peccatum ueniale. est libi
do siue uoluptas in creatura cōt̄ d̄m. mor
tale uō. est delectatio in creatura cont̄ d̄m
ut eque deo. Rectus enī ordo est. ut bonū

incomutabile. p̄fatur̄ inmutabili. & honet
 tum vult. & uoluntas dei. mē uoluntati.
 & ratio sensualitati. q̄ndo ordo iste p̄mittit̄
 peccm̄ inmutat̄. *Utrū aliq̄s possit uiuere*
in hac uita sine peccō ueniali. uidentū est
Ad hoc est dicendū. quod si loquam̄ de tota
uita hominis. qui p̄uenit iam ad etatem
adultam. de excellenti & specialī grā est qd̄
talis sine peccō ueniali sit. sicut uidetur
beatus Augustin' dicit de beata uirgine. Si
autē loquimur de aliqua particula uite pe
sentis. sic potest aliq̄s esse sine peccō ueniali.
Istud patet p̄ exemplū. q̄a nauita potest
singula foramina nauis obstruere minū.
ne aqua intret. s; nō potest omnia simul
obstruere. ut aq; nūsqm̄ intret. Unde eti
am p̄fecta karitas. n̄ facit quod peccatū
ueniale nō adueniat. s; facit qd̄ d̄uict.
q̄madmodū camin' ignis. n̄ facit ut gut
ta aq; sibi nō apponatur. s; facit ut appo
sita citius extinguat̄. P̄fecta enī karitas
statim inflamat hominē. ut de peccō ue
niāli doleat & peniteat. qd̄ nō facit kari
tas imp̄fecta. Unde in imp̄fectis aggrauan
tur multa uenialia. p̄ que possunt ad pro
strationē disponi maior. De Effcū Pec
Effectus peccati uenialis *cau uenialis. xij.*
 multiplex est. Prim' quia ad penā
 obligat. n̄ autē determinat. & p̄scise obli
 gat ad penā etnam ul' purgatoriā. uel
 presentis satisfactionis. s; ad aliquā istar
 penar. qm̄ scdm̄ for̄ p̄sentis ecclie. satisfā
 cit homo leuit. s; scdm̄ for̄ purgatoriū
 puniet̄ homo q̄uius. scdm̄ autē for̄ inferni.
 p̄uenialit̄ grauissime. quia etnaliter. si cū
 mortali & ueniali decesserit. *Exemplū est*
de hoc. quod misura uini que ualet in vno
lo sex denarios. si ducit̄ ulterius ual. unū
solidū. & si ducit̄ adhuc ultra ualēt duos

C

solidos. Pena aut̄ illata in inferno pueni-
ali. incomparabiliter minor est. qm̄ illata ibi-
dem p mortali. Unde solet dici. qd̄ pena il-
lata in inferno p mortali est sicut soliditas.
illa pueniali ibidē est sicut superficies. illa
ta pueniali in purgatorio. est sicut linea.
illata pueniali in p̄senti. est sicut punc-
tus. Unde sicut illa quatuor s̄ in p̄portio-
nabilia. ita int̄ predictas penas magna
est differentia. Sods effectus est. qd̄ p̄c̄m
ueniale aīam maculat. ⁊ ponit̄ tale ex-
plum. Aliquido enī denigrat̄ aliqua yma-
go depicta. ut autē ut uideri n̄ possit. a-
liquido sic obscurat̄ ut uideri quidē possit.
s̄ nō plene discerni. et ideo p̄pter talem dif-
ferentiam. dicit̄ Gregori⁹. quod ueniale ob-
scurat. mortale obtenebrat. ⁊ macula
uō ista dicit̄. qd̄ in saluandis om̄e p̄c̄m
ueniale deletur in p̄senti. a gr̄a finali.
⁊ hoc q̄ntū ad culpam. ⁊ n̄ q̄ntū ad penā.
imō illa soluet̄ in purgatorio. Delet autē
gr̄a finalis p̄c̄m ueniale. in ipsa disso-
lutione corporis ⁊ anime. ex uirtute com-
pletionis. ⁊ sui status. q̄m̄ nō sit mot-
uacionis ad id directus. Sōm hoc intel-
ligitur ubi Augustin⁹. qui dicit̄ quod
in purgatorio potest eē absolutio a pena.
⁊ nō a culpa. hoc ab antiq̄s dictum est. s̄
n̄ immut̄ tenet̄. qd̄ si p̄c̄m ueniale hic
deferatur a multis. q̄ntum ad culpam
⁊ in purgatorio puniant̄. q̄a d̄ns dicit̄
⁊ quib̄dam p̄c̄is. qd̄ nō remittent̄ neq̄
in hoc seculo neq̄ in futuro. Exponit̄
Gregori⁹. quod uenialia dimittunt̄ in fu-
turo. qd̄ si intelligat̄ q̄ntum ad penam
tantū. tunc exposito Gregori⁹ nulla est.
q̄a et mortalia q̄ntum ad penā purga-
tur. que hic soluta n̄ sunt. Terc̄ effectus
est. qd̄ minuit̄ feruore caritatis. sicut

aqua in igne p̄ceda. licet nō extinguat
igne. feruorem tam̄ illi minuit̄. Quar-
tus effectus est. qd̄ potentias anime in op̄i-
bus bonis lassat. sicut q̄ndo ponit̄ onus
sup equū. min⁹ erit iunctus ad ambulā-
dum. Quintus est effectus. qd̄ retardat a gr̄a.
q̄a homo q̄ deberet ⁊ posse statim post m̄-
tem euolare. cogitur puenialia ad temp̄
in purgatorio expectare. Aliq̄m enī a b̄ aliq̄
facies d̄i uidebitur. donec soluat̄ p̄ penas
minimū quadrante uenialū ⁊ peccator.
oportet enī q̄m̄libet ita mund⁹ esse an-
te introitū paradisi. sicut fuit in in-
ocentia baptismali. Sextus effectus est. quod
bona celestis gr̄e diminuit̄. n̄ quidem
illa que iam debent̄. ⁊ q̄ habent̄ ibi p̄
m̄itum reposita. s̄ que debentur. si uen-
ialia n̄ fierent. quia in medio temp̄e pos-
sunt bona aliq̄ fieri q̄ndo illa fiunt.
P̄terea post p̄p̄tationē uenialū. oportet
nos oya quedam conuicere ad soluti-
onē huiusmodi debitorū. p̄ que nob̄ debet
crescere cumulo et̄n̄ p̄m̄. Septimus effectus
est. qd̄ uenialia sepe sunt occasio peccati
mortalū. ⁊ hoc quatuor modis sicut ha-
bem⁹ sup̄ titulo p̄ximo. scilicet ubi dicit̄. qd̄
actus q̄ ex se est uenialis potest fieri
mortalis quatuor modis. hoc et̄a sin-
gularit̄ est aduertendum. qd̄ sicut ad re-
missionē p̄c̄i mortalis d̄bet̄ no actus p̄-
candi. cū uoluntate in p̄senti abstinen-
di. sic q̄ p̄c̄m ueniale in p̄senti t̄m̄ n̄
dimittit̄. nisi ⁊ actu ⁊ p̄posito deferatur.

Peccator De Septē vicis capitalib⁹
actualū vni est inuiciū. i. q̄. xiii.
duplex radix. triplex fons. septifor-
me caput. Vni inuiciū dicit̄ sup̄bia.
iuxta illd̄. Inuiciū omnis p̄c̄i sup̄bia. Du-
plex uō radix. scilicet timor male. humilitas.

7 amor male accendens tam omnis timor
 ortu habet. ab amore. null' eni' timet ali
 quid pdere. nisi qd amet habe. **T**riplex
 peccati fomitum est. scilicet terra que sunt in
 mundo. concupiscentia carnis. concupiscentia ocu
 lor. 7 superbia uite. **S**epuforme caput. e' mu
 dia. superbia. ira. accidia. auaricia. gula.
 luxria. **I**nt' que sunt qinqz spūalia. duo
 uo carnalia. **S**ufficiens uo horz uiciorū
 potest sic intelligi. voluntas nra deordi
 nat. aut qā appetit n' appetenda. aut qā
 refugit qd nō est fugiendū. **S**i pmo in. aut
 est inu. 7 sic est superbia. aut exu. 7 sic est
 auaricia. aut inferius. 7 tunc e' delectabi
 le. 7 illud delectabile. aut e' ad seruationē
 inuidiu. 7 sic est alimtum. qd inordinatē
 appetitur agula. aut est ad seruationē
 specei. 7 sic e' contus. q' appetit a luxuria.
Si aut' voluntas deordinat. qā refugit qd
 n' est fugiendū. 7 hoc potest eē tripliciter.
 aut eni' refugit scdm pūsum instinctū co
 cupisibilis. 7 sic est accidia. aut scdm in
 stinctū rational. 7 sic e' inuidia. aut scdm
 instinctū irascibilis. 7 sic e' ira. **E**x hys
 patet quod qā quatuor sūt pncipia concu
 piscibilia. 7 tres sunt uires. scdm quaz
 instinctū est fuga. ideo tantū septem sūt
 capitalia peccata. **P**eccata que dicta sūt.
 qndoz publice se ostendē. ut qndo dicit
 te sunt. qndoz uo sub quada' spece boni
 palliata decipiunt. **V**nde superbia qndoz
 dicit. ad hoc uolo pēsse. ut possim pdesse
Ira dicit. nō debent illata mala tollari.
 ne consuescant inferri. **I**nuidia dicit.
 Alys bona n' cupio. ne in successib' eleuēō
Accidia dicit. ad hoc in laborib' in paruo.
 ne indiscretionis anguar. **A**uaricia
 dicit. adhuc sunt multa cōgreganda.
 ne p' inopiam gmitat' firni ul' rapti

na. **G**ula dicit. adh' est coep' cibis 7 po
 tib' delicatiorib' nutendū. ut sit fortius
 ad dno seruendū. **L**uxuria dicit. ad
 temp' debet quisqz ad libitū uiuē. 7 poste
 a fortit' penitere. **S**eptē uicia pparan
 t' septem bestiis. **V**ana glā comparat'
 leoni. **I**nuidia canī. **I**ra lupo. **A**ccidia
 asino. **A**uaricia ericio. **G**ula uerso. **L**uxria
 porco. **A**lio in compant' septē uicia. septē
 infirmitatib'. **V**ana glā inflationi. **I**nui
 dia lepre. **I**ra sieneti. **A**ccidia litayre. **A**
 uaricia ydropiti. **G**ula epylepsie. **L**uxria
 feb'. **S**eptem uicia xpī passione curan
 t'. **C**apitis in cruce inclinando. curat **S**up
 biam. **B**atio punitatis. **I**ram. **A**ptio lacris.
Inuidia. **P**ortatio crucis. **A**ccidiam. **T**radi
 tio sps pat'. **C**orpus cruci. **M**aris discipulo. **V**el
 timor crucifixorib'. **H**ec inqm' curant **A**
 uaricia. **P**loratio felis. **G**ulam. **F**lagellatio

De Superbia. xv.

Nunc dicendum est de septē uicijs
 capitalib' in spece. 7 pmo de Superbia q' est
 regina omnium uicior. **E**t igit' Superbia ut
 ait **A**ugustinus. pūse celsitudinis appetitus
Vnde sicut idem **A**ugustin' ait. Superbia omnib'
 inuidet **S**uperiorib' quia illis n' equatur. **I**nfe
 rib' ne ei equentur. parit' quia ei eqnō.
Superbia dicitur inuiciū omis pccī. triplici ratio
 ne. **P**rimo p' causam. que inuenit' in om
 ni pccō. qā in omni pccō inuenit' contempt'
 dei. q' est quedā causa pccī. **I**ste aut' contemp
 tus est auctio a creatore que in omni pccō
 fit. ubi pponitur bonū. **I**mutabile icōmu
 tabilit'. quia sicut sine karitate alie uir
 tutes nihil sūt. ita sine superbia alia uicia
 nihil sūt. **V**nde abstrahit' superbiam. 7 habe
 bis grām. qā d's superbis resistit. humi
 lib' aut' dat grām. **C**onuerxi eni' in quā
 tum hummodi. nō est receptiuū s' concau

[Red marginal mark]

Sed quia p̄mū sunt peccatoꝝ: hoc enī
 genē peccauit dyabolus in celo. p̄mus
 homo in paradiso. Et q̄a ex ea nascun-
 tur alia uicia. sc̄dm̄ p̄us & postius. h̄
 est mediate & imediate. sicut habes sup̄
 titulo de effectu p̄oꝝ libro sc̄do. Est autē in
 t̄ sup̄biam. & vanā gl̄am differentia: quia
 licet utrobq; sit appetitus. p̄e excellentie.
 tam sup̄bus apparet sibi magni in̄tra. s̄
 vaneglofus apparet appaꝛe in ore alioꝝ p̄
 laudē extra. Diuisa tamē p̄cā diuisē dican-
 tur radices. & in̄tra sine causa alioꝝ p̄oꝝ
 rum. s̄ diuisis respectibus. Sup̄bia enī di-
 cit̄ in̄cui. p̄oꝝ tres causas sup̄ enūmā-
 tas. Libido etiā dicit̄ causa omnis p̄cā. sic
 ait Augustin. & hoc p̄oꝝ delectationē creat̄e.
 q̄ inordinate trahit aiām. & aucto a sumo
 bono. Est enī libido im̄pta uoluntas. qua
 mouet̄ anima rational̄ ad h̄. q̄ delectet̄ ī
 creatura. Cupiditas etiā dicit̄ radix om-
 nium maloz. ut dicit̄ apostol. p̄oꝝ eandē
 causā sicut libido. Est enī cupiditas ex a-
 more inordinate ad creaturam. Luxuri-
 a etiā sc̄dm̄ Cassianū d̄ radix omnis p̄-
 cā. q̄a carnales delectationes nobis na-
 turales sunt. Ad nataha enī p̄mū sunt. &
 difficult̄ resistunt. Inanis sunt septē fili-
 e. sc̄dm̄ Gregorū. Prima est inobediē-
 tia. quia vaniglofus in nullo uult uide-
 inferior. q̄d fieret si faceret mandatū. Se-
 cunda est intentio. quia uult uincē cū
 clamore. & p̄ hoc appaꝛe. Tercia est iactā-
 cia. quia q̄s enūmāta bona sua. ut lauda-
 bilis appareat. Quarta ē ypocrisis. que
 querit̄ hominib; in extioꝝib; appaꝛe. Qui-
 ta est p̄nata. que dictū suū. ul factū
 malū defendit. ne errasse uideat. Sexta
 est discordia. que contra omne dictum
 sumit contrariū. p̄ter vanā gl̄am. Sep-

tima est nouitatu presumptio. quia q̄s
 noua dicit̄ ul inuenit ut laudet. Qua-
 tuor sūt species sup̄bie. quas assignat
 Gregor̄ in moralib; Job. Prima est. cum
 homo bonū estimat a seip̄o q̄d habet. Se-
 cunda. q̄ndo desup̄ datū credit. tam p̄tā
 p̄ suis m̄tis accepisse. Tercia. cū iactat se
 habē q̄d n̄ habet. Quarto. q̄ndo despectus
 cetis singularit̄ uult uideꝛ p̄mā spec-
 em & sc̄dam inuirtatur homo deo in se.
 q̄a p̄ p̄mā specē se ponit totā causam
 sui boni. s̄ in sc̄da ponit se causam p̄-
 cipalem. In t̄cia uo specē inuirtat ho-
 mo deo in p̄ximo. in q̄ta uo inuirtat ho-
 mo deo in hoc q̄d n̄ habet. Gradus sup̄bie
 sc̄dm̄ Bernhardum sūt duodecim. q̄ sunt. Cu-
 riositas. m̄tis leuitas. inepta leticia. har-
 tantia. singularitas. arrogancia. p̄sū-
 ptio. peccatoꝝ defensio. similitudo. reb-
 bellio. libtas. p̄candi consuetudo. Summe
 iste sic accipit. homo p̄ sup̄biam inuirtat
 deo & hominib;. hominib;. cui debet ee par. d̄
 cui deb; esse inferior. Sex p̄mū gradus d̄tinā-
 tur sc̄dm̄ inuirtam p̄ximo. cui debet esse
 par. quatuor alij sc̄dm̄ inuirtā que fit
 hominib; sup̄ioꝝ. Duo ultimi d̄tinant̄
 sc̄dm̄ inuirtam q̄ deo imediate fit p̄p̄e.
 Ideo dicim;. quia sup̄iores gradus in d̄m
 redundant. s̄ mediate p̄ximo. Gradus au-
 uccant;. quia animoꝝ fit p̄cessus ad ma-
 ius. Primus enī malus est. & sc̄ds p̄oꝝ. et
 si ascendendo inuenit̄ q̄d ultimū est p̄-
 sum. Unde inuirta. q̄ est respectu sui pa-
 ris. est minor. illa uo. que ē respectu sui
 sup̄ioꝝ. est maior. s̄ illa. q̄ est respectu d̄i.
 ē maxima. p̄oꝝ q̄d & alio. & alio isti gradus
 ordinant;. Sup̄bia multa mala facit. p̄-
 mo illud quod dei est usurpar. sc̄l; gl̄am.
 Marias. Gl̄am meā alij nō dabo In bonis

enī opibus que facimus duo sunt. videlz honor. & utilitas. s; p̄mum sibi dñs reseruat. aliud nob̄ tribuit. Vnde debem̄ deo partem suā relinquere. Si n̄a nolimus spoliari. Sed p̄fectos uiuos impugnat. Supbia enī quasi turris babel est. que usq; ad celos. idest celestes uiuos debebat p̄tinge. Augustin. Supbia etiā bonis opibus infidatur ut peant. Vnde supbia quasi tēpugnabilis est. quasi castrū in alto monte situm. Tercio gr̄a dei hominē denudat. Petr. Supbis d̄s resistit. humilibus autē dat gr̄am. Sō lib̄ Regū. Montes gelboe n̄ uos nec pluuia ueniat sup uos. Vnde secundū nat̄am iuxcū nō est receptiuum s; iocuu. Quarto hominē puat deo. Hugo de sō uitore. Supbia aufert m̄ d̄m. Inuidia p̄ximū. Ira n̄cipsum. Supbia deo est odibilis. Subys. Tria sunt que odit d̄s. Paup̄rē supbi. diuitē mendacē. senem fatiuum & insensatū. Vm impugnat. q̄a uexillū m̄mici sui. idest dyabolū ponit in castro suo. & deponit uexillū xp̄i. scilz. cruce. qm̄ homo corde debet portare. sōm illd. Q̄ uult uenire post me abneget semetip̄m. & tollat crucem suā & sequat̄ me. Dyabolo hominem assimilat. ipse est enī rex sup omnes filios supbie. Vnde sic dñs ait de karitate. In h̄ cognoscent omnes si discipuli mei estis. si dilectionē adinuicem habuistis. Ita potest dyabolus dice de supbia. In hoc cognoscent om̄s uo sup s; eonūso. Homine stultam demonstrat. q̄ ancillā ornata. & dñam nudam relinqt. Itē. q̄a magna p̄modico uendit. idest laude. Itē credit se cū supbia posse illuc attinge. ubi dyabolus iam existens nō potuit remanere cū supbia. Vt qd̄ scandentes in altum. de facili cadunt. & q̄ se eleuant sub hostio humili. de facili

Inuuidia caput ledunt. De Inuidia. xij.
 Inuidia ut ait Augustin' est odium felicitatis alienae. & sōm Damascenū Inuidia ē tristitia de alienis bonis. Dicitur inuidia. a nō uidendo. quia nō potest uidere bona aliq̄e. Vnde dicitur contra bonū q̄ est in inuidia potest uitari p̄uisione intiore. ul' extiore. sicut uult Seneca dicens. qd̄ quiddā mente fugim' uigeltū oculis uix uidem'. Quis filias habet inuidia. sōm Gregorū. Prima est odium qd̄ est uelle malū alicui & nolle bonū. Seda est exultatio i aduersis p̄ximū. Tercia afflictio in p̄sps p̄ximū. Quarta est susurratio. q̄ est detractio latens. Quinta detractio q̄ fit in ap̄to. utendū appare melior illo cui detrahit. Inuidia multa mala facit. de lumine cecatur. q̄a bona p̄ximū uidē nō potest. Vnde inuid' p̄paratur noctue ul' uesp̄tioni. Augustin'. Oculis eḡs odiosa est lux. que puris est amabilis. De uita moritur. Gregori'. Pams uitā fortū roborat. puuloz necat. Vnde inuidus comparatur felicitanti. cui etiā boni cibi sunt contrarij. Deo p̄ccat' q̄ tam bonus est ut ait Augustin'. ut eam de malis bonū eliciat. s; eonūso isti tam mali s̄ ut de bonis eliciant malū. Itē diuina bonitas omnia sua p̄municat. isti uō nō. Itē deo placet bonum. ac malū displicet. Isti eontrario bonū nature & gr̄e p̄tunt. Vnde sicut omnia munda mundis. sic istis omnia s̄ immunda. & sicut bonis mala coope rant in bonū. ita immundis bona coope rant in malū. Vnde tales conūtant aurum in cuprū. gemas in lutum. gramū in paleam. uinum in aquā. mel in fel. diem in noctē. gaudiū in merore. rosam in palurū. balsamū in squilimum. etc.

oculum. Sicut enim ex karitate sunt opera
bona ex quibus est confirmatio caritatis. Ita
ex ira est accidia. Ex accidia vero ueluntas ne.
Intra. corporis circa precepta. id est quedam in sen-
sibilitas. propter quam homo non potest indu-
ci executione mandatorum dei. Sexta. ena-
gatio mentis circa illicita. Hec enagatio quam
doque est particularis. et certam habet
manciam. et sic uenit omnibus uicijs. Quod
est generalis et uiciale. et hec est ipse ena-
gatio accidie. Quod enim absortus est isticia non
habens in se ubi delectetur. enagatur ad om-
nia. querens delectationem. Ex accidia e-
ueniunt multa mala. Preceptum domini negli-
git. Genesi. In sudore uultus tui uesceris
pane tuo. maledictionem incurrit. Exem-
plum de ficulnea cui dominus maledixit. quia
folia tantum habuit. discrepat a ceteris cre-
aturis. Exemplum est in corporibus in ani-
matis. sicut in sole et luna. quod cotidie
mane surgunt et perficiunt cursum suum.
Idem patet in corporibus animatis. sicut sunt
arbores et herbe. que hec in hyeme nuda sunt.
tam uirtute seruant. et suo tempore rede-
unt ad usum. Idem ostendit in sensibilibus.
Pubus. Vade ad fremicam o piger. et confi-
dera uias eius. et discere sapientiam. Quod cum
non habeat ducem nec preceptorem. parat esta-
te cibum sibi. et congregat in messe quod
comedat. Peciosum tempus perdit. Quod eo
periosius est. quam quod breui hora possit obtinere
uicium. gratiam. et gloriam. et tamen secundum Bernardum nihil uult reputari. quia dicunt oco-
si deducam tempus. Spirituale lucrum negligunt.
quia qui non incatur in mundum. postea non
habetur. Pubus. Propter frigus pugillat nolu-
it. indicabitur ergo estate et non dabitur ei. Inca-
tamita uiciorum colligit. Pubus. Pigrum pi-
geri hominis transiit. et per uicium uirtus stultus

et ecce totum repleuerunt uirtutes. et cooperantur
superiores eius spiritus. et maceria lapidum eius
destructa est. Nota quod aqua corrumpitur
quere. et si uim contrahit rubiginem. et porcus
mactandus permittit in quere pinguedinem. Locum
diabolo parat. Quia homo ociosus est quasi
puluaris diaboli. et ollam tepidam libenter
insident mulce. quam feruente fugiunt. Tem-
tationibus patet. Unde legitur in collationibus
patrum monachorum operantem in diabolo pul-
sant. ociosum inuunt. Est enim homo oco-
siosus. quasi urbs absque murorum ambitu.
et quasi signum positum ad sagittam. Moxem
perit. quia uult metere. et non seminare. Sicut
cattus uult pisces. et non capere. Seneca. In quibus
in quo loco mores te expectet. ideo tu illam in
omni loco expecta. Sicut fodientem pariter.
non repellit. quia mores sicut est. et cotidie uicium
assem subtrahit. id est unum diem. Mathei.
Si sciret patrum familias qua hora sicut ueniret.
uigilaret utique. et non sineret perire domum su-
am. Receptaculum sordidum facit. Bernardus.
Omnium temptationum sentina est ociositas. In
enim est occasio luxurie. Lib. Regum. In fine tem-
pore. quo solent reges ad bella perire. Item
ocasio nugarum. Actibus apostolorum. Athenienses
ad nihilum uacant. nisi aut dicere aut lo-
qui aliquid nouum. Item occasio est curiositatis.
Ad thimone apostoli. Uiscunt circuire domos. non
solum ociosi. sed et inuolosi. et curiosi. loquuntur
non oportet. Sulticia ostendit. quod tonitruum au-
diens non surgit. Tonitruum autem est Christus in
cruce. et in predicatione. tonabit etiam in
die iudicii. Item stultus est. quod immunditas
de oculo non eicit. Mathei. Hypocrita ecce
pernum trabem de oculo tuo ad celestia
uenire negligit. Quia uix ad locum quod pue-
nerit. si unum pedem mouerit hodie. et alium
oculus. uel post annum. sic et illi quos mor-

est pes. intellectus. et nō pes afflicti. cū tam sit affectib' ambulandi. **De Avaritia. pp.**

Avaritia ut ait Tullius ē immoderatus amor habendi. Ite avaritia sōd' Bihardū. est quarelibet rex insatiabilis et inhonesta cupidō. Avaritia sōd' m Aplm ē idolor' seruit'. quia homo auar' exhibet creature. qd' debet creatori. scilicet fidem. spem. et dilectionē. hoc enī auari exhibent pecunie. In hoc enī specialit' reprehendunt' isti! qui rei utilissime amore exhibent scilicet pecunie. q' de ira tollit. qm' natura infimā ordinavit. Dicit' in eccl'astico. auaro nihil est sceleratius. et hoc p' quatuor causas. Prima quia omnia fere scela p' avaritia p'perant' sicut furta. homicidia. p'uria. et huiusmodi. Secūda quia cont' legem est nature. hinc. U' cuiq' militis ut nob' faciāt hoīes. et vos similit' facite. Tercia q' est cont' legē scriptam. Luce. Estote misericōdes sicut et pater v' misericors est. Quarta q' est cont' legē vniuersalem. que est in omnib' reb'. que cōpellunt se dare. Auar' ut quasi captiuas detinet res. ne se imunicare possint. Vtrū aut' cuiq' liceat thesauros condere. Nota qd' est thesaurizare. ex affectu avaricie absq' omni intentione necessitatis p' se. ul' aliene. Hoc in omnib' phibitū est. Alio m' est thesaurizare ex prudentia. ul' consideratione necessitatis. et sic concedit' parentib' ob necessitatē scilicet filioz educandoz. ul' filiaz coniugio tradendaz. n' aut' dicendaz. et filio m'. et statu psonaz. Vel est thesaurizare ex consideratione publice necessitatis. scilicet regni defendendi. ul' cultū dei ampliandi. sic cōcessum ē regibus thesaurizare. Hōnis aut' eccl'asticis nūquam p'pe thesaurizare licet. n' etiam pecuniā seruare inentione seruādi. Ambrosi'. Aurū habet eccl'ia nō ut ser-

uet. s; ut eriget. Ex p'cedis patet qd' dupl' est amor pecunie. sive temporalium scilicet respectu necessary. ul' respectu superflui. Contra p'mū phibet dñs p'notatā sollicitudinem! cont' sōd' m phibet thesaurizationē. **Ex avaritia secunt' multa mala.** p'mo a dño maledicit'. Augustin'. Maledict' disp' sator auar'. cui largus est dñs. Semp' eger. Jeronim'. Auaro dicit' tam qd' habet qm' qd' nō habet. Stult' mercator est q' regnum celoz. imo ipm xpim uendit p' paucos denarios. et in hoc sepe peior est qm' ipse iuda' q' pro t'iginta deni xpim uendidit. iste aut' unū denarium. Corp' euiscat' q' diuicie acq'runt' cū labore. possidentur cū timore. amittunt' cū dolore. Vnde ipi laborant. et alij unū sepe labores eoz. scilicet fures. raptores. ul' cte mali filij. Isti similes sunt arane. que facit telam p' capiēda musca. et seipsum euiscat'. Ment' suffocat'. Augustin'. Naufragū fugis et plumbū amplectis. Vnde sociates massā argenti p'uens ī mare dixit. Mergā te. ne mergas me. Inquinat'. Exodi. filij isrl' seruebant in luto et late. Execat'. Vnde Thobias qui execat' in stercore hyrundinū. Cor dilacat'. Vnde diuicie comparat' spinis. Insatiabilis est. vnde comparat' sacco p'culo. et infans qui nūq'm dicit' sufficit'. et mari cui omnia influunt. et nō redūda. et idropico. **Sunt avaricie s' Gregorū s' septem.** Prima obduratio cordis. ista obduratio cordis fit obmittendo. Istam filiam. Vt dicit' uocat' inhumanitatem. Secūda. violentia. h' fit in nocendo alicui palam. p' mala facta. qm' uocat' Vt dicit' rapacitatē. Tercia inq'etudo. h' est appetit' lucri. Quarta p'urrit'. quod fit in emptione et venditione. Jita fallacia. que

fit p̄ba decipientis in occulto. **S**ex^{ta} fraus.
h̄ est deceptio p̄fecta. sc̄a in p̄sentia illi qui
deceptus. Septima p̄dictio. q̄d est idem q̄d de
ceptio. que fit in absentia decepti. **De**
Gula est ut ait Augustinus **Gula. xx.**
Immoderata cibi auaritia. Item. Gula est
iudeax edacitas. nature finib^{us} nō contenta
Qua q̄ngq^{ue} modis peccat^{ur} circa gulam ut di
cit Gregori^{us}. Primo. cum q̄s horā comeden
di p̄uenit. et fit p̄t^{er} impatientiā expectan
di temp^{us} debitum. Secūdo. cū q̄s querit ci
baria p̄ciosā et delicata. Vnde Ouidi^{us}. Est
virt^{us} placidis abstinentie bonis. S; cont^{ra}
h̄ peccauit diues q̄ epulabat^{ur} cotidie
splendide. Tercio. q̄ndo q̄s m̄suram excedit.
sc̄ilicet; nimis comedendo. Sciendū etiam q̄d
vni est mediu^m. et mensura debita. h̄ alius
est excessus. Vnde m̄sura n̄ s̄st̄it in cibi
q̄ntitate. s; comedentis qualitate. Verū
tam quidā recompensant ieiuniū suum
postea nimietate sup̄flua. s; quid h̄ est ali
ud. nisi dare duos obulos p̄ vno denario.
Quarto. q̄ndo nimis ardent ac festine q̄s
comedit. n̄ enī cibor^{um} vsus. s; ḡcupiscentia
in vicio est. Quinto. q̄ndo nimis studiose
q̄s cibaria sua p̄parat. Bnhard^{us}. Nō s̄apo
res. s; fames excitet appetitū. In omnib^{us}
h̄ys. sumda sunt nō que voluntas. s; q̄
requirit necessitas. Contingit etiā pecc̄m
esse circa diminutionē cibi. sicut circa
sup̄fluitatē. Sine gula q̄ngq^{ue} s̄t sc̄dm Gre
gorium. Scurritas. q̄a gula mouet ad
vba scurrilia. Multiloquiū. detractio.
vitupria. et alia v̄ba inania. Incepta leti
cia. sc̄ilicet; lasciuia carnis. siue gestus corp^{is}.
moderata lasciuia m̄tis demonstris
Immoderata. que solet p̄uenire ex gula.
sc̄ilicet; vomit^{us}. eructatio fetida. luxuria. ebi
tudo m̄tis. subitio rationis. Gula duo

complectitur. sc̄ilicet; ḡmestationē. et ebrietatem.
et p̄pe loq̄ndo parsimonia opponit^{ur} ḡmesta
tionem. sobrietas iud ebrietati. Gula nocet mul
tipliciter. de paradiso eicit hoīem. Exempla
in Adam. Sp̄ritalia bona p̄dit. Exempla in
Esau. q̄ pro cibo p̄mogenita vendidit. Dia
bolo dnm̄ p̄parat. Luce. Mitte nos in por
cos. Siuum cont^{ra} se animat. P̄ubis. Qui
delicate nūit seruum suū. sentiet illū co
tumace. Luxuriam inducit. Exempla in
Ioth. homicidia p̄ficat. Exempla in Ioh̄e
baptista. qui in conuiuio p̄p̄t. Inducit in
rem natē. P̄ubis. P̄pter crapulam p̄unt
multi. Benefi. In quacūq^{ue} die comeditis
ex eo. morte moriemini. Inducit mortem
culpe. Apts. Vidua uiuens in delicijs mor
tua est. Inducit mortē gehennę. Luce. Di
ues sepulto est in infnio. Remedia gule s̄t
q̄tuor. Primum est sp̄ritualium cibor^{um} frequis
sumptio. Mathet. Non in solo pane uiuit
homo. s; in omni ūbo q̄d p̄cedit de ore d̄i.
Sc̄dm̄ s̄tē carnis n̄e. N̄dano. Homines
de facili remp̄nit om̄ia. q̄ se s̄m̄p̄ cogit
mortuum. Tercium. Sine uene medicatio.
Luce. homo quidā fecit cenā magnam. et
uocauit multos. Q̄tū. famus xp̄i et s̄i
oz pensatio. Tercium. Recordare paup̄tatis.
et transgressionis mee. abstinenti. et fellis. **De**
Luxuria est de imundis **Luxuria. pp.**
ueniens desidijs. lubrica mentis et carnis po
situtio. Item luxuria est libidinose intup
tans appetitus. et intelligas h̄c appetitū. q̄
est ex consensu rationis. quia talis apper
tus est mortale pecc̄m. Dicit^{ur} etiā mortale.
q̄ndo ratio n̄ cohibet huiusmodi appetitum ē
poss^{ibile}. Differentie lux̄e sunt octo. Prima ē
fornicatio. que ē solut^{io} cū soluta. Secūda. me
tuum. q̄d fit in uaga libidine cū diuis
sectando. ut cū publice uenā

in concubendo. Tercia adultium. q̄ conjugalis cho-
 rus maculat. Quarta. stuprum. q̄ virginalis
 integritas corrumpitur. Quinta sacrilegum!
 q̄ continentia deo dicata ledit. ut in religio-
 sis & clericis in sacris ordinibus. & in hijs q̄ uocentur
 uocantur continentie. Sexta incest. quo vincu-
 lum sanguinitatis. ul' affinitatis. ul' par-
 nitatis corrumpitur. Septima. peccatum contra
 naturam. siue sodomia. q̄ naturalis usus co-
 eundi p̄iuratur. Nota qd̄ aliquid est contra
 naturam. spectat. aliqd̄ contra naturam generis.
 Primo in omne peccatum mortale est contra na-
 turam. q̄a in rationali creatura remuneratur
 s̄uadetur. contra omne peccatum mortale. Sed
 scdo in peccatum sodomie est contra naturam. q̄a
 n̄ solum in homine. s; etia in brutis diuisi
 sexus inueniunt in coitu. Unde si alio m̄
 fit. contra naturam generis est. Octaua e libi-
 dinosus coitus conjugalis. qui multipliciter ac-
 cipitur. Coitus autem conjugalis. aliter licitus.
 aliter fragilis. aliter impetuosus. Licet t̄plici-
 ter. unus. quando fit causa plus ad cultum
 dei. uel causa reddendi debitum. ul' causa
 fornicationis uitande. n̄o in se s; in iuge
 p̄am est peccatum. scds iusticie. iustus caute.
 in hijs n̄ dicitur esse peccatum. Fragilis. quando
 fit causa delectationis. & tunc distinguitur.
 quia si amor illi delectationis p̄ponitur deo.
 peccatum est mortale. Si t̄o postponitur. ueniale. In-
 petuosus est. qui ex sola libidine pueniens.
 metas honestatis & rationis excedit. & fit
 quinq; modis. Primo. causa faciende libidinis.
 p̄ meretricas blandicias. scdo. cu fit contra
 naturalem modum. t̄o. cu fit tempe prohibito.
 q̄rto. cu fit loco prohibito. Q̄into. cu accedit ad
 pregnantem uicinam partui. ul' que est in
 fluxu menstruo. Sicut luxurie scdm Gregori-
 um s̄ octo. Prima est coecitas m̄tis. quia
 scdm Augustinum in ope luxurie tota ratio

absorbetur. Scda. inconfidatio mortis et in-
 firmi. Tercia inconstancia. scilicet ad cogitandum
 & desiderandum. ut n̄ illud. nunc illud. J̄ta.
 amor sui. quo quis desiderat longam uitam. ad
 hoc ut expleat uoluptatem suam. Quarta. p̄ci-
 pitatio. qua quis precipitans currit ad pec-
 candum. exponens se periculo mortis p̄ter
 luxuriam faciendam. Sexta. odium dei. qd̄
 fit. q̄a d̄s abstrahit. & punit eos. q̄ delectas
 carnis secunt. ad quas declinat luxuria. Sep-
 tima. affectus presentis seculi. appetit homo-
 rum. delectas. sanctatis. fortitudinis. & hu-
 imodi. p̄ que luxuriosus sine sui consequit
 Octaua. despectus futuri seculi. que e diffidentia.
 uenit. & gl̄e consequende. eol̄ est sibi luxurie
 stimulare. Luxuria nocet multipliciter. Deo
 est inimicosa. q̄a templum dei inquinat. De-
 monibus placida. Job. Behemoth dormit in
 locis humentibus. Substantiuo. p̄o nocua.
 Ap̄ls. U' fornicat in corpore suo peccat. Peccatum
 scandalizat. Osee. Facti estis laqueus spe-
 culationum. & rete expansum super montem thabor.
 Anima p̄iam dampnat. In scdo lib' Reg' 22
 No recedet gladi de domo tua. h̄ dicitur ad
 dauid p̄ter B̄abee. Ultimo dno sub e.
 scilicet. carni & sensualitati. Genesi. q̄a obedis
 t̄ uoci uxoris tue. plus qm mee. maledicta
 terra in ope tuo. Mentē infatuat. Osee. Vinum
 & mulier aufiunt cor. Remedia luxurie s̄u-
 occasiones fuge. Job. Peperigi sedus cu oculis
 meis. ut ne cogitarem quidem de uigine. Ec-
 chlastici. U' tetigit peccatum inquinabit ab ea
 Ecchlastici. U' tenet eam. quasi q̄ amplexa-
 tur scora. Mortis extreme cogitatio. P-
 ubys. fili memorare nouissima tua! & in
 eternum n̄ peccabis. De se n̄ presumere. quia
 occidit dauid sanctissim'. Salomon sapient-
 tissim'. Samson fortissim'. Frequenter se occu-
 pare. Jhonum? Semper aliquid operis factio!

ne te diabolus inueniat ociosum. Carne
domare. **Marci.** Demoniū hoc n̄ erit nisi
i oratione. ⁊ ieiunio. Temptationi in p̄nci
pio resistē. **Benefi.** Ipsa contēt caput tuū.
Quādo **Septē** **vitia** **sunt** **mortalia** **uel**
omnia **peccata** **predā.** **venialia.** **xxij.**
Quāmus **semper** **sunt** **peccā.** nō tam **semper**
sunt **mortalia.** **Vnde** **videndū.** q̄ndo **unū**
quodq̄ **sit** **mortale** **ul'** **ueniale.** **Vana** **iḡ**
glā **ex** **genē** **est** **ueniale.** q̄d **genus** **op̄is**
sumitur **ex** **obiecto.** **Vanū** **autē** **sc̄dm** **se** **n̄**
est **obiectū** **mortalē.** s̄ **venialis.** **Vnde** **cū**
vana **laus** **sit** **hui'** **peccā** **obiectū.** patet
q̄d **n̄** **semper** **est** **mortale** **peccā.** **Erō** **tamē**
vana **glā** **mortalis** **dupliciter.** sc̄l; **ratiōe**
finis. p̄t̄ q̄m **laus** **appetit.** **Item** **ratiōe**
op̄is. in **quo** **laus** **querit.** **Cura** **p̄mum**
ergo **dicendū.** quod **quadupliciter** **laus** **ap**
petitur. **Primo** **ad** **uitandū** **malum** **infa**
me. sic **Samuel** **se** **laudauit.** **Primo** **lib** **regū**
Comisatus **sunt** **oīa** **vob** **ab** **adolescētia**
mea **usq̄** **ad** **diem** **hanc.** ecce **p̄sto** **sunt.** loq̄
num **de** **me** **utrum** **uicem** **aut** **asinū** **cū**
q̄m **tulim.** si **op̄isti** **aliquē.** de **manu** **cuiq̄m**
accepi **mun.** **Secūdo** **propter** **utilitatē** **aliquā.**
ut **est** **glā** **dei.** ul' **edificatio** **proximi.** sic **Paul**
lus **se** **laudauit** **in** **sc̄da** **ep̄la** **ad** **Cori**
thios. Si **glāri** **oportet.** que **infirmitatis**
mee **sūt** **glārie.** **Na** **et** **si** **uoluō** **glāri** **n̄** **ero**
insipiens. **Veritatem** **enī** **dicam.** **Nihil** **enī**
mun' **fecit** **ab** **hys** **qui** **sunt** **sup̄** **modū** **ap̄li.**
Sc̄do **propter** **lucrum** **auaritię.** sic **pharisei** **q̄**
comedebant **domos** **uiduę** **simulantes**
longam **oratiōē.** **Matthi.** **Quō** **q̄** **aliquē**
actum **uenialis** **peccati.** sicut **quōdo** **quis**
laudari **uult** **eo** **quod** **in** **laude** **ueniali**
delectet. **Primo** **est** **prudētia.** sc̄dm **est** **ka**
ritatis **dei** **⁊** **proximi.** **Sc̄dm** **peccā** **morta**
le. ⁊ **idem** **intelligat** **quōdo** **cūq̄** **peccā** **morta**

le **ponit** **finis** **aliqui** **op̄is.** **Sc̄dm** **ē** **ueni**
ale. **Sequit̄** **sc̄da** **causa.** quare **vana** **glā**
sit **mortale** **peccā** **ratiōe** **op̄is** **p̄** **q̄d** **laus**
querit. p̄ **op̄a** **illicita.** quōdoq̄ **p̄** **op̄a** **indif**
ferentia **ex** **se.** quōdoq̄ **p̄** **op̄a** **uirtutū.** **Si** **p̄**
mo **m̄** **sic** **est** **tale** **peccatū.** quale **est** **illud**
illicitū. sc̄l; **mortale.** ul' **ueniale.** **Sc̄do** **m̄.**
sic **est** **peccā** **ueniale.** si **sc̄do.** ut **est** **habere**
diuitias. ul' **uestes** **p̄ciosas.** cū **abusu** **talit̄.**
in **laude.** uerū tamen **si** **talit̄** **sūt** **de** **se** **ordi**
nata. ut **sint** **ocasio** **tamē** **peccā** **mortalis.** n̄
si **mulier** **cū** **oenatu** **meretricio** **ad** **captendū**
animas **p̄paretur.** ul' **si** **factum** **illud** **illicitū**
est **ex** **phibitione** **superioris.** ut **torneamenta** **⁊**
huiusmodi. cū **accedit** **preceptū** **ecclie.** sic **sūt**
peccata **mortalia.** **Si** **sc̄do** **m̄** **laus** **querit.**
sc̄l; p̄ **op̄a** **uirtutū.** hoc **est** **dupliciter.** quia
ul' **appetitus** **laudis** **adiungit̄** **op̄i** **uirtutis.**
tamē **incidens.** sicut **stringit̄** **in** **cantu.**
ul' **in** **p̄dicatiōe.** ⁊ **tunc** **quōdoq̄** **ueniale** **ē.**
Vlaus **est** **finis** **p̄ncipalit̄** **structus** **op̄i** **uirtutis.**
⁊ **op̄anti.** ita **q̄d** **ibi** **constituit** **finē**
ultimū. ⁊ **sic** **est** **mortale.** q̄a **tunc** **inheret**
ei. ut **finis** **ultimo.** **Nota** **q̄d** **maior** **est** **peccā.**
glāri **de** **bonis** **sp̄rialib'** **q̄m** **de** **temporalib'.**
q̄a **mun'** **habent** **motū** **q̄d** **mun'** **apparet**
extra **q̄m** **temporalia.** **Inuidia** **est** **mortale**
peccā **ex** **suo** **genē.** q̄a **cū** **inuidia** **sc̄dm** **rem.**
sit **dolore** **de** **alieno** **bono.** contrariat̄ **directe** **ka**
ritati. que **n̄** **emulat.** s̄ **congaudet** **uirtuti.**
Karitati **uō** **nihil** **est** **contrariū.** nisi **peccā**
mortale. tamē **illud** **q̄d** **ex** **genē** **est** **mortale.**
peccā **potest** **esse** **ueniale.** inquitum **in** **p̄mo**
motu **ḡst̄.** ul' **ext̄** **ratiōe** **sua** **ḡst̄.**
Dolore **etiam** **de** **alieno** **bono.** potest **ē** **quad**
plex. quia **ul'** **est** **p̄mo.** p̄mus **motus** **ex** **natura**
ueniens. sicut **quōdam** **naturalib'** **inuidi** **sunt.**
⁊ **hoc** **nullū** **est** **peccā.** cū **nullo** **m̄** **sit** **in** **po**
testate **n̄a.** **Vel** **est** **sc̄do.** p̄mus **motus.** quōdo

scilicet appetitus sine completa deliberatione tali passione afficitur. et sic est veniale peccatum. vel est actus voluntatis cum deliberatione. et sic est mortale. vel trahitur per intentionem extra suam rationem. ut quando dolor de alieno bono surgit ex bona causa. scilicet cum quis dolet de temporali bono alteri. quia videtur illud redundare in detrimentum anime illius. vel etiam in detrimentum immunitatis. et talis dolor bonus est. quia maius bonum magis est appetendum. Nota quod per dolorem boni comprehenditur gaudium de malo quod ex ipso creatur. Ita ex suo genere est mortale peccatum. quia secundum Cassianum. Ita est motus animi. irritatus ad penam provocanti inferendam. Talis autem contrariatur caritati. que non irritatur. non cogitat malum. Ita igitur dicitur iram zelus. que est detestatio iniqui. hoc non est peccatum. sed perfectioris. postquam etiam per hunc modum sibi quis nascitur. sic dicitur glossa. Irascimur. et nolite irasci. Quod est inquit homo penitens. nisi irascens sibi. vel dicit remissionem affectus. circa proximum. per quoniam non dolet de malo proximi. nec gaudet de bono illius. licet etiam non doleat de bono proximi. non gaudet de malo eius. sed est indifferens. et sic non est mortale. sed imperfectio caritatis. Unde aut dicitur actualis impatientia. absque appetitu iudicis. et hoc tripliciter. quandoque enim hoc est a natura. sicut in melancholicis. in quibus secundum philosophum. ita mordeatur natura. propter quod semper sunt turbulenti. et sic nullum est peccatum. cum sit motus naturalis. quandoque est ab appetitu indeliberato. et tunc est veniale. sicut alii primi motus. quandoque est a voluntate deliberata. et tunc est mortale peccatum. Accidia ex genere veniale peccatum est. quia secundum Augustinum. Accidia est reditus in bonum. hoc autem non opponitur caritati. Sed dicitur diminutione fervoris caritatis. in quo consistit esse

veniale. Istud ergo non est motus naturalis. et sic nullum peccatum est. vel est motus appetitus stridentis de opere spirituali laborioso. et sic est veniale. quoniam appetitus sit deliberatus. quia sensus in veniale. non est nisi veniale. Accidia vero sicut dictum est. ex genere. et per se est venialis. Vel si reditus redundat in obmersionem boni. vel difficultatem aggrediendi boni. dicitur in desperationem. tunc tam accedit ad peccatum in spiritu sancto. et si reditus cresceret. quod etiam ducit in reditus vite. intantum. quod nucriat sibi manum. tunc iam similis erit iudei qui laqueo se suspendit. Quarta secundum Lullium. est immoderatus amor habendi. Hec igitur consistit in habendo. in appetendo. in accipiendo. in retinendo. Sed primo in hoc fit quinq; modus. Nota de defectu. scilicet primo quia appetit aliena. appetitu impleto qui procedit in opus. si est facultas. sic est mortale peccatum. Secundo quia appetit illicita. voluntate completa. licet si aliquis indignus. conatur beneficium ecclesiasticum adipisci. sic tamen est mortale. Tertio. quia appetit talia sive sint aliena. sive illicita. cum voluntate conditionata. scilicet si possit habere sine offensa dei. et iniuria proximi. et tunc vel nullum. vel veniale peccatum est. sive talem rationem actualis addat. sive habitu alio eam intendat. Quarto si simpliciter appetit habere superflua. et hoc appetitu suffocante mentem. sive a cura. sive consideratione divinum. et hoc est mortale peccatum. Quinto si superfluo amore inheret temporalibus. tamen infra dei amorem. hoc est veniale. Si autem avaritia consistit in accipiendo. hoc tripliciter. quia aut accipit res iniuste quocumque modo. et tunc est mortale peccatum. vel accipitur res per tale opus. vel artem. vel officium. quod per se mortale peccatum est. licet etiam esset

fine lucro. et tunc est mortale. **¶** Acquirat
haec propter illicitam. que est veniale peccatum
ut cum aliquis iocosa uerba proponit ad lucrum.
tam salua honestate. et hoc est veniale. nisi
aliquis propter delectationem dissolutionis. talibus
det se totaliter. tunc enim est mortale. **Dico**
autem propter delectationem. quia si aliquis propter ne-
cessitatem pro talia sustentatione conquiret.
cum aliam artem lucrosam nescierit. non reputa-
rem eum in statu dampnandorum. **¶** Si autem
confisitur auaricia in retinendo. hoc potest
esse quatuor modis. **¶** Primo. quia retinet scien-
ter ea que restituere tenetur. et animo reti-
nendi. et hoc est mortale peccatum. **¶** Secundo. quia reti-
net ea que ad necessitatem suam pertinent. et
suorum. scilicet. quod decet suam dignitatem. hoc
non est peccatum. **¶** Tertio. quia retinet superflua. respi-
ctu utriusque iam dictorum. et hoc tempore extreme
necessitatis alicui. sic est peccatum mortale.
¶ Quarto. quia retinet superflua. etiam contra exte-
riorem necessitatem ex insatiabili cupiditate.
sic est mortale peccatum. **¶** Preceptum autem
signum talis affectus est. quod quis potest possi-
dere res suas apud se. quam utiliter aliis dis-
penseret. **¶** Quinto. cum res superflua quodam ex in-
ordinato amore temporalium. pro quibus modicum
differtur a medio largitatis. saluo tamen
statu virtutis. sic est veniale. **¶** Nota quod
auaricia ex genere est mortale peccatum. quia
ab apostolo idolatrie comparatur. nisi quod sit de
specie illius peccati. cum non habeat actum eius.
sed quod aliquid simile facit idolatrie. scilicet
seruendo potest creaturam. quam creatori. **¶** **Bu-**
la ex genere est peccatum veniale. quia appetit
comedendi. ex sua ratione. non subiacet
directi voluntatis. **¶** Bula est immoderatus ap-
petitus comedendi. quod potest esse quatuor
modis. **¶** Primo. si est ibi appetit cibi. et
hoc nunquam est peccatum. nisi etiam delectatio con-

sequens est peccatum. in quantum ordinatur contra de-
fectum sibi contrarium. **¶** Hec enim primum nata
haec sunt. in quibus nec est initium. nisi deni-
tum. **¶** Secundo. si appetitum necessitatis adiu-
gat appetitum delectationis. et uoluptatis
in cibo. et hoc est veniale. **¶** Tertio. si ibi est
transgressio precepti. ut aliquis soluat sine
necessitate reuinctum ecclesie. uel quando re-
grosius comedit carnes cum sit in suo ordi-
ne prohibiti sub precepto. sic est mortale. **¶** Item
si appetit comedendi est cum libidine. ut qui-
do nimio affectu. et finaliter affectus ad hoc
delectationi cibi. et hoc est peccatum mortale. **¶** Si-
to. si ducit ad consuetudinem talem. que facit
totam uitam hominis huiusmodi delectationibus
deputari. hoc tamen uicina sit peccato mortali.
¶ Nota. quod ebrietas ab apostolo inter mortalia co-
putatur. tamen quandoque est veniale peccatum. ut
quando uel necessitate quis accipit secundum
mensuram preceptibilem. quando uero quis egreditur
mensuram preceptibilem. secundum rationem bene
ordinatam ad discernendum. et hoc in tali men-
sura nostra. uideatur esse cum effrenata libidine.
quando hoc deo proponit. peccat mortaliter. **¶** Si
quis autem alium inebriat. ita uiuans ad
potum. ut intendat statum mentis euertere. et hoc
facit in eum nocuum. peccat mortaliter.
quia magis auferit ei. quam si auferat ei aliquid
temporale. quia usum rationis ei auferit uel
tollit. **¶** Luxuria. ex suo genere est mortale
peccatum. quia est contra illud preceptum. **¶** Non
mechanice. **¶** Concupiscentia luxurie distin-
gitur in septem modos. **¶** Primum est modus.
cum concupiscentia consistit in primo motu ta-
tum. et sic est veniale. **¶** Secundus cum consentis
sequitur in delectatione. licet non in opere. et
sic est mortale peccatum. **¶** Tertius. cum consentit
in opere. et sic in sum est mortale peccatum. **¶** Quartus
cum concupiscentia non solum tenetur corde.

si patitur uisum. et hoc tamen mortale peccatum est. **M**acher. Q. in uisum mulierem ad concupiscendum eam. iam mechatus est eam in corde suo. id est ad hunc finem utendum mulierem. ut eam concupiscat. qd scdm Augustinum. hoc iam non est utillare. s; plene uentare libidini. Bene dicit ad concupiscendum eam! qd si aliqs uidet mulierem uel rem pulchram. et ultra non procedit. uel nullu est peccatum. uel solum peccatum curiositatis. **Q**uod modus est in stultis loqui. ut cum qis mulierem peccatur. uel propter libidinem habet cum ea familiaria colloquia. mortale peccatum est. **S**extus modus ab Apolo uocatur turpitudine. gloriatio. in oculis et amplexibus. hoc est etiam mortale! et intanto grauius peccatum. quoniam magis per talia libido accendit. propter nimiam approximationem ad ignem. Nota uero quod tangere mulierem pro intentione non est peccatum. Similiter tangere mulierem cum intentione. s; ex necessitate. s; tangere ex libidine. uel osculari ad se non pertinentem. est mortale. **S**eptimus modus est. cum concupiscentia procedit in opus. et hoc est etiam mortale. Nota quod est differentia inter primos motus generatiue. et nutritiue. quia primus motus in generatiua semper peccatum est. nisi per sacramentum matrimonij excusetur. s; non semper in nutritiua. quoniam potentia concupiscentis in nutritiua non tam corrupta est sicut in generatiua. De hac materia requiritur super titulo proximo de speciebus luxurie.

Quoniam De Peccato in Spiritu Sancto. **scilicet. xxxij.**
Quoniam peccatum sit contra deum tantum et unum. a proprietate tamen dicitur. aliquid peccatum in patrem esse. aliquid in filium. aliquid in spiritum sanctum. In patrem enim peccatur ex in potentia. in filium ex ignorantia. in spiritum sanctum ex malitia. hoc est quando uoluntas potest. et scire resistere alicui malo. et tamen ex sola malitia in

lud eligo. Peccatum in spiritum sanctum procedit merito ex iniqua uoluntate liberi arbitrii. et dure impugnat gratiam spiritus sancti. et ideo non habet colore excusationis. quia quantum ex se est. dure impugnatum est. medij et remedij per quod habet remissio fieri potest. Peccatum in spiritum sanctum irremissibile est in hoc seculo et in futuro. non quia dimitti non possit. s; quia raro dimittitur. aut uix in hoc seculo. quod ad culpam. Item quia raro aut nunquam dimittitur in futuro quantum ad penam. Item quia non legitur dimissum propter quod dicitur irremissibile. sicut melchisedech dicitur sine patre. quia non legitur de eius patre. Item quia adulatur sicut remissionis. scilicet spiritum sancto. Item propter inuocentiam hominis. quia uix potest se ipsam ad gratiam. quoniam tanta moles peccati premit. Sciedum quod hoc nomen irremissibile sumitur tripliciter. scilicet negatiue. ut quod nullo modo potest remitti. hoc in peccatum angeli et dampnandorum est irremissibile. Item punitiue. ut quod non habet congruentiam ex se quod utrum remitti debeat. hoc ex congruo dei possessione peccati remitti. hoc in quodlibet mortale peccatum est irremissibile. Item contrarie. scilicet habent aliqua peccata contrariam dispositionem ad non remittendum. hoc in peccatum in spiritum sanctum est irremissibile. quia intrinsece gratie remittenti peccatum. et hoc per desipationem. uel presumptionem. uel alias species huius peccati. Sex sunt species peccati in spiritum sanctum. scilicet desipatio. presumptio. impugnatio iuratis agnate. inuidencia fratris gratie. obstinatio. finalis in penitentia ipsi. hoc numerus sic accipitur. In remissione tamen sunt. uidelicet ipse remittens. ille cui remittitur. ac dispositio remittendi in eo cui remittitur. In ipso remittente duo sunt. misericordia. et iustitia. quia primum est desipatio. ita scdm presumptio. Item in eo cui

remittit duo s̄. dolor de missio. p̄positi
 de n̄ mittendo. Ita p̄m̄. est obstinatio
 una s̄d̄m. finalis impenitentia. Preterea in
 eo cui remittit. dispositio duplex est. scilicet
 cognitio veri. et amor boni. Con̄t̄ p̄m̄. est
 impugnatio uitatis agnate. con̄t̄ s̄d̄m. iūdi
 a fratne gr̄e. Et finali impenitentia. nota
 q̄d̄ s̄t̄ duc̄. immutatione p̄cc̄i usq̄ in finem.
 sic in omni p̄cc̄o in q̄ q̄s d̄cedit. ē finalis
 impenitētia negatiue. Et finalis impeniten
 tia. p̄p̄t̄ est uia sp̄c̄i p̄cc̄i in sp̄m̄ sc̄m̄.
 ut h̄c sumit̄. d̄r̄. p̄positi nō penitendi.

Peccata cordis **Enunatio P̄cc̄oꝝ. xxxij.**
 s̄t̄ h̄c. cogitatio. delectatio. sensus.
 desiderium mali. voluntas p̄uasa. infidelitas.
 induccio. p̄sumptio. de sp̄ano. tim̄ male
 humilians. amor male accendens. susp̄i
 cio. inuidia. ira. odiū. timere serulit̄. ex
 ultatio in aduersis. p̄cc̄m̄. contēpt̄ paup̄e.
 ul' p̄cc̄oꝝ. p̄sonaz acceptio. p̄fidia. affect̄
 parentū carnalis. inepta leticia seculi. ff
 licia. impacientia. auaricia. sup̄bia. p̄plexi
 tas. obstinatio. malicia. redium boni. acci
 dia. inconstancia. impenitentia. penitente
 dolor. q̄a n̄ fecit ampl̄ mali. ypocrisis. am̄
 placendi. timor displicendi. recundia de bo
 no ope. am̄ p̄uatus. sensus singularis. am
 bino dignitacū. contēpt̄ admonitionum.
 misericordia. uana gl̄a de bonis nature. forme.
 ul' gr̄e. recundia de paup̄ib' amicis. **Pec**
cata oris s̄t̄ h̄c. Crebra iuratio. p̄uiri.
 blasphemia. nom̄ d̄n̄i irrecient̄ assume.
 ueritatem d̄n̄i impugnare. d̄m̄. instruere.
 ma d̄m̄ m̄murare. irrecient̄ horas dice.
 detractio. adulatio. m̄datum. uitup̄m̄. ma
 ledictio. infamatio. mentio. iminatio. in
 pugnatio uiratis agnate. impugnatio kari
 tatis fratne. sc̄m̄natio ire. p̄ditio. falsum
 testimonium. mala uisita. traditio obediē

te. derisio. inuicere bona facta. in ecc̄lis
 placitare. ad iram hominē p̄uocare. repre
 hendē in alio q̄d̄ ip̄e facit. uaniloquū. stul
 tiloquum. multiloquum. p̄ferre uerba uocosa.
 ul' sup̄flua. ul' curiosa. iactantia. uerbi
 politio. p̄cc̄oꝝ defensio. clamor. r̄fus. cachi
 nus. turpiloquum. lenocinium. cantare can
 tilenas seculares. in cantu diuino magis
 studere uoxe frange. q̄m deuote psalle. in
 m̄are. uerba scurrilia p̄ferre. in iusta causa
 aduocare. malū m̄dare. **Peccata op̄is s̄t̄**
h̄. Sula. luxuria. ebrietas. sacrilegium. symonia.
 sc̄ntilegia. uolatio dice. sollempnium. indign
 ne iminucare. uotoꝝ fractio. apostasia.
 dissolutio in diuino officio. scandalizare a
 lios exemplo suo. p̄ exemplū corrip̄e. ledē
 hoicem in reb' ul' in p̄sona. ul' in fama. fur
 tum. rapina. uisura. deceptio. lud. uendit
 o iusticie. **Exactiones. thelonia iusta. au**
cultare mala. uoculatoꝝ dare. necessaria
sibi abst̄h̄e. sup̄flua fr̄dere. ul' uires cupi
am aggredi. inuenio p̄candi. recidm̄. am̄.
simulatio. tenē officium ad q̄d̄ n̄ sufficit. ul' q̄d̄
sine p̄cc̄o n̄ agit. coꝛzare. nouitates inuen
re. maiorib' rebellare. minores opp̄m̄. deli
quere uisu. auditu. gustu. tactu. olfactu.
osculis. nutib'. uicib'. mandans. sc̄p̄tis. cur
stantias agguātes admittē. q̄ s̄t̄ temp̄. mo
d'. lex. numer'. p̄sona. moza. scientia. cras
tēptatioem p̄uenire. sc̄p̄m̄ ad p̄cc̄and'
coꝛge. **Pec c̄ata obmissionis s̄t̄ h̄. de d̄o n̄**
cogitare. ip̄m̄ n̄ timere. ul' amare. gr̄as d̄
beneficis n̄ agē. opa q̄ q̄s facit ad ip̄m̄
n̄ ref̄e. de p̄cc̄is suis sic d̄bet n̄ dolere. ad
gr̄am recipiendā se n̄ p̄parare. gr̄a accep
ta n̄ uti. n̄ eam seruare. ad inspirationē
diuinā se n̄ m̄tere. uoluntatē suā uolū
tati diuine n̄ conformare. ad orationes di
cendas n̄ attendē. orationes dicendas ob

mitte. ea ad que tenet ex uoto. ul' precepto. ul' officio. negligē. in uirtute. & confessione. semel in anno nō expedire. nō honorare parentes. seipm nō recognoscere. & reprehendere conscientiam. negligē. ecclesiam & p'dicatio nes frige. temptationib' nō resistē. penitē tias inunctas negligēt' face. ea que sta tim facienda sūt differre. bonis pximo nō congaude. malis ei nō condolere. iniurias ei nō remitte. fide pximo nō seruare. & bene ficus ei nō respondere. delinquentes nō corripē. lites nō sedare. ignorantēs nō instruere. afflic tos nō consolari. admonitionib' nō auertere.

Explicit Lib' Ter' de Cor ruptela peccati. Incipit Pro

logus i' libru' Quidam
 tunc d's dñs uerū est pncipiū ef factū in creatione. sic est redemp tum ul' relectū in redēptione. & pfectū in retributione. qm sicut pat' omnia crea ut p uerū incarnatū. Porro cura in carnatione xpi talis fuit ordo. Saluta tio angelica. responsio uirginea. scifica tio matris. conceptio diuina. de quibus mē est agendum. **Explicit Prologus.**

Incipit Annotatio Caploz Lib' Sequens. i.
 De salutatione angelica. De respon sione beate uirginis. De sanctificandē matris. De conceptione dñica. Rationes incar nationis xpi. De modo incarnationis. De uir gine nate assūpte. De uirtute incarnationis. De inuicibil' cura incarnatione. De natui tate dñi. De circūcisione dñi. De baptismo dñi. De plenitudine grē xpi. Item de plenti tudine xpi. De uirgine xpi. De uoluntate xpi. De defectibus q's xps assūpsit. De passione xpi. De effectu passionis. De cruce xpi. De descē su xpi ad inferna. De resurrectione xpi. De

^{xliii.} ascensione xpi. De consēto xpi ad patris dextram. **Fuit Annotatio Capituloz. Incipit Lib' Quart' qui insēbit de Humanitate xpi Caplin i. De Salutatione Angelica.**

Illius est Gabriel. qui fuit de ordine angloz. ad maria uir ginem. cui ad sensum appa ruit in uisione corporali. quā uis ei loqueret

locutione spūali. Ad istud notabile sac rificium. nunti' debuit esse angel'. pter tria. Primo pter cognationē uirginita tis. ad angelicam natam. Secūdo pter ordi nem p'dictonis humane. q'sa sicut uenit diabol' in serpente ad mulierē. ita hic d's uenit p anglm ad uirginem. ut sic ex opposito medicina respondet morbo. et reparatio lapsu. ac remedii nocumto. Tertio. quia sic illa grā reparatio fuit natē humane. sic fuit ruine angelice. Unde inuim beneficio. inuim utraqz natura debuit ministrare. Diuiditur saluatio beate uirginis in tres partes. Primā partē incepit angelus. Aue grata plena. dñs tecū. scdam subumxit Elisab: cū ait. benedēs fruct' uentis tui. tēiam apposuit ecclesia ut nom' beate uirginis in reuerentia haberetur. nā maria nō est de textu. Ista saluatio mīdabilis est in quatuor. Primo p' auctoritatē. quia nullus est a deo. Secūdo p' nuntiu. Nō enī homo dignus fuit hoc nuntiare. s; angls. nec quilibet angel'. s; Gabriel. tēio ab ea que saluatur. quia uirgo. n

S. machi. sic tota uerū & remouant p' libru'